
KAPSAYICI EĞİTİM KONSEPTİ

Üsküp, 2020

Kapsayıcı Eğitim Kavramı, Eğitim Geliştirme Bürosunda geçici müdür olarak görev yapan sayın Zekeriya Hasipi oluşturduğu bir çalışma grubu tarafından hazırlanmıştır. Portekiz'den sayın Philomena Pereira ve Sırbistan'dan sayın Liljana Simic bu alandaki zengin deneyim ve konseptin geliştirilmesinde aşağıdakilerden oluşan çalışma grubu tarafından sağlam bir temel oluşturmuş bulunmaktadır. Çalışma grubu temsilcileri:

Çalışma grubu koordinatörü:

Mr.Snejana Trpevska, Eğitim Geliştirme Bürosu;

Üyeler:

Nataşa Yankovska, Eğitim ve Bilim Bakanlığı;

Bilyana Traykovska, Eğitim ve Bilim Bakanlığı;

Elena Ivanovska, Eğitim ve Bilim Bakanlığı;

Mr.Janeta Çonteva, Eğitim Geliştirme Bürosu;

Mr.Lidiya Doyçinovska, KMC Başbakanı Kabinesi;

Spase Dodevski, KMC Başbakanı Kabinesi;

Prof. Dr. Yasmina Delçeva Dizdareviç, Pedagoji Enstitüsü, Felsefe Fakültesi, Üsküp;

Prof.Dr. Olivera Rasiç Canevska, PhD, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Enstitüsü, Felsefe Fakültesi, Üsküp;

Prof. Dr. Orhideya Şurbanovska, Psikoloji Enstitüsü, Felsefe Fakültesi, Üsküp;

Andriyana Tasevska, "Krume Kepeski" İlkokulu-Üsküp;

Mariya Deletiç, "Zlatan Sremac" İlkokulu - Üsküp ve

Goran Petruşev, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Özel Eğitimciler ve Rehabilitatörler Birliği.

Kapsayıcı eğitim, çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin farklı ihtiyaçlarına erişim sağlayarak, okulda ve toplumda, öğrenmeye katılımlarını artırarak karşılayan ve bunlara yanıt veren bir süreçtir. Herkes için kaliteli eğitim sağlamak amacıyla eğitim içeriğinin, uygun öğretim yaklaşımlarının ve stratejilerinin makul şekilde uyarlanması ve genel olarak eğitim sürecinin organizasyonunu içerir. Kapsayıcı eğitim, eğitim sisteminden dışlanabilecek, ayrımcılığa uğrayabilecek veya göz ardı edilebilecek çocuklara özel dikkat gösterilerek tüm çocukların dahil edilmesi ve kabul edilmesi anlamına gelir. Bazı alanlardaki zayıf yönlerine ve potansiyellerine bakmadan normal sınıflara dahil edilirler ve öğrenim, ilerleme ve okul hayatına katılım için onlara uygun koşullar sağlanır.

Kapsayıcı eğitimin sistemli ortamda, eğitim faaliyetinin içeriği ve organizasyonunda kendine has özellikleri olduğunu göz önünde bulundurarak, İlköğretim Kanunu özel bir belgenin hazırlanmasını öngörmektedir – Kapsayıcı eğitim konsepti, sosyal sistemimizde kapsayıcı eğitimin pratikte nasıl uygulanacağına dair somut talimatlar vermelidir.

Konsept, kapsayıcı eğitimin uygulanması ve sürdürülebilirliğinin önündeki engelleri kaldırmak için önlemler ve stratejiler önerir. Bu anlamda her öğrencinin öğrenmesi ve genel okul hayatına katılımı için, her okulun öğrencilerinin farklılıklarının değerini fark edebilmesi, onlara saygı duymanın yollarını bulması, öğretimi her öğrencinin bireysel özelliklerine uyarlaması, elindeki mevcut kaynakları artırması ve seferber etmesi önemlidir.

Eğitim sürecine katılım için daha büyük zorlukların tespit edildiği durumlarda, her okul, öğrencinin karşılaştığı öğrenme engellerini belirlemeli ve bunların üstesinden gelmek için uygun stratejiler sunmalıdır. Bu şekilde, her öğrencinin potansiyellerine uygun olarak öğretme ve öğrenmenin yanı sıra katılım ve başarıya erişmesine olanak sağlanacaktır.

I.

KONSEPTİN İHTİYACI VE KAPSAMI

Tüm çocukların eğitim hakkı, bir dizi uluslararası anlaşma ve belgede yer almaktadır ve yasal olarak bağlayıcı ve bağlayıcı olmayan bir dizi belgeyle onaylanmıştır. Bu nedenle, devletlerin tüm öğrencilerin eğitim hakkına saygı duyma, koruma ve yerine getirme yükümlülüğü vardır.

Kapsayıcı eğitim, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti tarafından kabul edilen Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi tarafından tanımlanan insan haklarına dayalı yaklaşıma dayanmaktadır.

Küresel Eğitim Topluluğu tarafından benimsenen Eğitim Eylem Çerçevesi 2030¹ Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine doğru ilerlemeyi iyileştirmek için Hedef 4'te: **Kapsayıcı ve eşit kalitede eğitim sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenme fırsatlarını teşvik etmek**, tüm dışlama ve marjinalleştirme biçimlerini ele alma ihtiyacını vurgular. Daha spesifik olarak, cinsiyet eşitliğine odaklanarak erişim, katılım ve öğrenme süreçleri ve sonuçlarıyla ilgili eşitsizliklerin ele alınmasını gerektirir.

Eylül 2018'de Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin ilk raporuna ilişkin olarak Birleşmiş Milletler Komitesinin (BM) engelli kişilerin haklarına ilişkin sonuç gözlemlerinde², diğerlerinin yanı sıra, kapsayıcı eğitimi

¹ United Nations. 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Достапно на: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.

² Concluding observations on the initial report of the former Yugoslav Republic of Macedonia. Достапно на: https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/concluding_observation_2018_committee_on_the_rights_of_persons_with_disabilities.pdf

açıkça teşvik etmek ve engelliliğe dayalı ayrımcılığı yasaklamak için İlköğretim Kanununun revize edilmesi için bir tavsiyede bulunuldu. Önerilere göre Ağustos 2019'da kabul edilen İlköğretim Kanunu³, ilköğretimin kurumsal, personel ve içerilik bakımından tüm çocukların normal ilköğretime dahil edilmesini destekleyecek şekilde düzenlenmiş olduğunu vurgulamaktadır. Yasa, ilkokul faaliyetinin her alanında herhangi bir gerekçeye bakmadan ayrımcılığın yasaklanmasını öngörürken, ilkokul personeli tüm öğrenciler arasında eşitliği ve adaleti teşvik etmekle ve her türlü ayrımcılık ve şiddete aktif olarak karşı çıkmakla yükümlüdür.

Kapsayıcı eğitimin, öğrenci gelişimi için bireysel ihtiyaçları hesaba katarak, kalkınma ve kaliteli eğitim için temel insan haklarının gerçekleştirilmesi doğrultusunda eşit fırsatlar sağladığı göz önüne alındığında, Kapsayıcı Eğitim Kavramı, aşağıdaki özel eğitim ihtiyaçları (ÖEİ) öğrenci gruplarının dahil edilmesi, geliştirilmesi ve eğitimi için rehberlik sağlar:

▶	engelli öğrenciler - uzun süreli fiziksel, zihinsel, entelektüel veya duyuusal engelleri olan ve çeşitli sosyal engellerle etkileşim halinde, topluma tam ve etkili katılımlarını başkalarıyla eşit bir şekilde engelleyebilen öğrenciler,
▶	davranış bozuklukları veya duygusal sorunları veya belirli öğrenme güçlükleri olan öğrenciler;
▶	dezavantajlı sosyo-ekonomik, kültürel ve / veya dilsel açıdan yoksun çevrelerden gelen öğrenciler,,
▶	karmaşık ihtiyaçları olan - çok aşamalı zorlukları, çok aşamalı bozuklukları olan, karmaşık sağlık ihtiyaçları olan ve büyük ve yoğun yardım ve desteğe ihtiyaç duyan öğrenciler ⁴ ,,
▶	yabancı uyruklu çocuklar / öğrenciler, vatandaşlığı olmayan çocuklar, mülteci çocuklar, sığınmacılar, mülteci statüsü tanınan çocuklar, ikincil koruma altındaki çocuklar, ülkemizde ikamet eden geçici koruma altındaki çocuklar,,
▶	öğretime dahil olmayan ve yaşının üzerinde olan çocuklar / öğrenciler ve

³ İlköğretim Kanunu: KMC Resmi Gazetesi, no.161 5.8.2019 yılı

⁴ Novak, M. ve Zhizhak, A. (2016). Terim ve anahtar işaretler nüfus ve risk için karmaşık müdahale. Şu linkte mevcut: https://www.researchgate.net/publication/328896245_Terim_ve_anahtar_isaretler_nufus_ve_risk_in_karmasik_mudahale



diğer hassas kategorilerden çeşitli nedenlerle eğitim sürecinde özel destek ve bakıma ihtiyaç duyan çocuklar / öğrenciler

II.

VİZYON VE KILAVUZ İLKELER

VİZYON

Kapsayıcı eğitim vizyonu, her çocuğa en erken yaştan itibaren ve yaşam boyunca yaş, cinsiyet / cinsel yönelim, ırk, etnik köken, din veya inanç, yetenek ve sosyo-ekonomik altyapıya bakmadan, akranlarıyla birlikte düzenli eğitim sistemi içerisinde kaliteli eğitim fırsatları sağlamaktır.

KAPSAYICI EĞİTİMDE ÖNDE GELEN İLKELER

- ▶ Evrensel eğitim kapasitesi, tüm çocukların ve öğrencilerin öğrenebilir, geliştirebilir, başarabilir ve genel olarak topluma katkıda bulunabilirler demektir.
- ▶ Tüm çocukların ve öğrencilerin öğrenme ve gelişme potansiyellerini gerçekleştirmek için gerekli desteğe erişebilmelerinin adaleti veya garantisi.
- ▶ Dahil olmak, tüm çocukların ve öğrencilerin ortak bir eğitim bağlamına etkili ve tam olarak erişme ve katılma hakkıdır.
- ▶ Eğitim sürecini öğrenciye göre düzenlemek, her öğrenci için potansiyeline, ihtiyaçlarına ve ilgi alanlarına göre destek türünün bireysel olarak kararlaştırılması.
- ▶ Esneklik - her öğrencinin özelliklerine ve öğrenme stillerine yanıt verecek şekilde uygun öğretim yöntemlerini ve etkinliklerini uygulayarak eğitim sürecini mümkün kılmak için müfredat, etkinlik, okul alanı ve zamanının esnek organizasyonu vasıtasıyla oluşturmaktır.
- ▶ Öz kararlılık - kişisel bağımsızlığa saygı, öğrencilerin ihtiyaçlarını, ilgi alanlarını ve yeteneklerini, kültürel ve dilsel kimliği dikkate alarak, katılma ve karar alma hakkını kullanmak için fırsatlar yaratma.
- ▶ Öğrencinin öğrenmede karşılaştığı engellerin belirlendiği ve bunların üstesinden gelmek için çeşitli stratejilerin ve önlemlerin planlandığı bir süreci tanımlama hususunda okulun sorumluluğu ve özerkliği.
- ▶ Ebeveynlerin / velilerin katılımı - çocuklarının eğitim sürecinin tüm yönlerine katılma ve bilgi verme hakkına sahipliği.

III.

KAPSAYICI BİR OKUL İKLİMİ VE ÖĞRENME DESTEĞİ OLUŞTURMA YAKLAŞIMLARI

Yukarıdaki ilkeler, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti bağlamında, kapsayıcı iklimin geliştirilmesi için okulda kapasite geliştirme ve genel eğitime sistematik destek sağlama anlamına gelen kapsamlı okul yaklaşımının (Tüm okul yaklaşımı) geliştirilmesi ve uygulanması yoluyla yerine getirilebilir.

Kapsamlı okul yaklaşımı, stratejik okul belgelerine dahil edilir ve bunun aracılığıyla kapsayıcı bir okul ortamı oluşturmanın adımları tanımlanır. Amaç, çeşitliliğe saygıyı sağlamak, eşitliği, adaleti, ayrımcılık yapmamayı teşvik etmek ve her öğrencinin öğrenmesi ve ilerlemesi için koşullar ve fırsatlar yaratmaktır.

Yaklaşımın etkinliği esas olarak şunlara bağlıdır:

- ▶ Okula dahil olan ekipler – onların kapsayıcı eğitime olan bağlılıkları, ortak vizyonu ve birlikte çalışma istekleri;
- ▶ okul iklimi - okulda demokratikleşme, değişime açıklık, eğitim sürecine yeniliklerin getirilmesi;
- ▶ okulun idari ve yönetim organından destek.

Kapsayıcı bir okul inşa etmek için, eğitim sürecinin çok aşamalı müdahale modeline dayandırılması gerekmektedir (Çok aşamalı müdahale modeli). Bu model, müfredatta dönüşümler / müdahaleler, öğretim stratejileri, faaliyetler ve materyallerin yanı sıra en az üç öğrenme seviyesi desteği ile müdahalelerin uygulama sürecinin sürekli izlenmesi:

Seviye I - Genel Destek

Bu tür bir desteğe okul tarafından öğrenci ve ebeveynleri / velileri ile işbirliği içinde karar verilir ve başka resmi bir karara gerek yoktur.

Okul düzeyinde de genel destek sağlanır ve öğretmene ek olarak, öğrencinin ilerlemesinin kaydını tutan profesyonel ortaklar da dahil edilir. Öğrenme, uygun öğretim yöntem ve araçlarını uygulayarak öğretim sürecinin bireyselleştirilmesini ve farklılaşmasını hedeflemelidir. Çoğu zaman, öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için desteğin, çeşitli öğrenme teknikleriyle kendi öğrenme stillerini bulmalarına ve uygulamalarına yardımcı olmayı hedeflerken, aynı zamanda konsantrasyon ve hafızayı güçlendirmek için çalışırken, ancak aynı zamanda büyük ölçüde daha yüksek düşünce süreçlerinin aktivasyonu ve duygusal bileşenin güçlendirilmesi gerekir.

Özel eğitim ihtiyaçları olan çocuklar genellikle her zaman bir tür engellilikten kaynaklanmayan öğrenme güçlükleri yaşarlar. Bu öğrencilerdeki öğrenme güçlüklerinin nedenleri göz önüne alındığında, okuldaki faaliyetler, öğrenmeye teşvik edici bir ortam sağlayarak ve öğrencilere sunulan potansiyelleri geliştirerek onları hafifletmeyi ve aşmayı amaçlamalıdır.

Bu, bireysel desteğin başlangıçtaki eşitsizliği azaltacak ve bu öğrenciler için mevcut olan potansiyelleri teşvik etmek ve geliştirmek için koşullar sağlayacak becerileri edinmeyi amaçlaması gerektiği anlamına gelir.

Uzman yardımcıları, öğrencinin olumlu bir öz imaj geliştirmesine ve özgüvenini güçlendirmesine, konuşma ve iletişim becerilerini geliştirmesine, kendilerine ve kendi güvenliklerine özen gösterme alışkanlıkları yaratmasına ve geliştirmesine, başkaları ve başkalarıyla işbirliğini teşvik edip saygı, öğrenme organizasyonu ve öğrenme yollarını geliştirmesine yardımcı olabilir. Diğer destek türleri, zorlukların bir tür engellilikten mi yoksa yaşam çevrelerinden kaynaklanan faktörlerin etkisinden mi kaynaklandığına bağlı olarak planlanabilir.

Seviye II - Yoğunlaştırılmış destek

Genel desteğin beklenen sonuçları vermemesi durumunda öğrencilere verilmektedir. Okul kapsayıcı ekip ve Meslek kuruluşları tarafından fonksiyonel değerlendirme için yapılan bir değerlendirmeden sonra yoğunlaştırılmış destek için bir tavsiye yapılır. Yoğunlaştırılmış destek, çoklu ve / veya eşzamanlı müdahalelerle sağlanır ve öğrenciye bireysel bir eğitim planı temelinde sağlanır.

Bu nedenle, uzman yardımcılardan oluşan ekip tarafından, çocuktaki mevcut kapasitelerin / işlevlerin gözlemlenmesi ve tespit edilmesinden sonra ve ayrıca zorlukların ortaya çıktığı alanlarda, tüm faaliyetlerin iyi düşünüleceği, koordine edileceği bir müdahale planı yapılmalıdır, bu doğrultuda öğrenciyi öğrenmeye ve hayatta daha iyi fonksiyon edebilmeye hazırlamak için, erken müdahalenin özel önemi vardır.

Seviye III - Özel destek

Yoğunlaştırılmış destek öğrencinin ihtiyaçlarını karşılamadığında veya başka bir durumda, Uzman Kuruluşları tarafından İşlevsel değerlendirmeye ilgili tavsiye yapıldıktan sonra sağlanır. Özel destek, yoğunlaştırılmış desteğe benzer, ancak daha da yoğun ve birden çok ve / veya eşzamanlı müdahalelerle ve değiştirilmiş bir müfredat temelinde sağlanır.

Her üç destek seviyesi de normal okullarda, ebeveynler / veliler ile işbirliği içinde ve öğrencinin yararına sağlanmaktadır. Okullarda sağlanan özel destek öğrencinin ihtiyacını karşılamıyorsa, desteğin kaynak merkezi veya öğrenme destek merkezleri ile ilkokullarda sağlanma olasılığı vardır. Destek biçimleri, değiştirilmiş bir müfredatta tanımlanmıştır..

IV.

ERKEN TESPİT VE MÜDAHALELER

Özel eğitim ihtiyacı olan çocukların erken teşhisinde, ebeveynleri ve sağlık kurumlarının yanı sıra, fonksiyonel değerlendirme için uzman kuruluşlar kilit bir role sahiptir. Bu uzman kuruluşlar işlevsel değerlendirmeyi , 2001 yılında Dünya Sağlık Örgütü tarafından kabul edilen Uluslararası İşlevsellik, Engellilik ve Sağlık Sınıflandırması - ICF'ye uygun olarak gerçekleştirir⁵. ICF, engellilik ve işlevselliğin tıbbi ve sosyal modelinin entegrasyonuna dayanmaktadır. İşlevselliğe farklı bakış açılarının entegrasyonunu sağlamak için “biyopsikososyal” bir yaklaşım kullanılır ve engellilik, kişi ile çevresel faktörler arasında dinamik bir etkileşim olarak görülür.

Gelişimsel bozukluklar, engellilik, sosyal davranış bozuklukları, öğrenme güçlükleri, kronik hastalıklar ve diğer nedenlerle eğitim, sağlık alanında ek desteğe ihtiyaç duyan herhangi bir çocuk veya gence, herhangi bir gerekçeyle ayırım yapılmaksızın ek destek veya sosyal koruma sağlanır. Fonksiyonel değerlendirmeye göre yasal düzenlemelere uygun olarak, çocuğun veya gencin okul öncesi kurumlara, normal eğitim sistemine dahil olma olanakları ve ihtiyaçları ile sosyal sağlığın korunması ve istihdamdan haklarının gerçekleştirilmesi belirlenir.

⁵ Uluslararası İşlevsellik, Engellilik ve Sağlık Sınıflandırması - ICF. Şu linkte mevcut: https://www.unicef.org/northmacedonia/sites/unicef.org.northmacedonia/files/2019-01/MK_SP_CWD_ICF_MK.pdf

Fonksiyonel değerlendirme için uzman kuruluşların görevi:

- farklı ortamlarda (okulda, ailede, toplumda) ek desteğe ihtiyaç duyan çocukların işlevsel değerlendirmelerini yapar;
- desteğin türü, öğrenme bağlamı, gerekli makul düzenleme ve gerekli ekipmanın sağlanması hakkında resmi bir karar verir;
- ebeveynlere çocuklarını en iyi nasıl destekleyecekleri konusunda tavsiyelerde bulunurlar;
- okul dahil ekibi ile işbirliği içinde, öğrenme ve öğrenme ortamını sürekli olarak izlemek ve ebeveynler, öğretmenler ve profesyoneller arasındaki desteği ve iletişimi koordine eder.

Çocuğun veya gencin ve ailesinin fonksiyonel değerlendirmesine dayanarak, yetiştirme ve eğitim alanında aşağıdaki destekleyici önlemler sağlanabilir:

- ▶ Okul öncesi kurumlara kabul için öncelik;
- ▶ engelli çocuklarla çalışmak için okul öncesi programların uygulanması;
- ▶ yoğunlaştırılmış destekle eğitim;
- ▶ özel destekli eğitim;
- ▶ eğitim yardım hizmetleri;
- ▶ kişisel yardım hizmetleri;
- ▶ uzman bir yardımcı ile bireysel eğitim çalışması;
- ▶ çocuk veya gençlerle danışmanlık çalışması;
- ▶ aile ile danışmanlık çalışması;

- uyarlanmış ders araç ve gereçleri ile yardımcı teknolojilerin kullanılması; (alternatif yolların ve iletişim araçlarının kullanımı - resimler, çizimler, fotoğraflar, nesneler, özelleştirilmiş ders programı, sınıftaki yerleri işaretlemenin özel yolu, çalışma malzemesi için yerleri işaretlemenin özel yolu, ayrılmak için yerleri işaretlemenin özel yolu yapılan işler, bilgisayarlar, klavye ayarı, dokunmatik ekranlar, özel fareler, özel yazılımlar, zamanlayıcılar, saatler, kayıt cihazları vb.);
- Braille kullanımı, bağımsız hareket, yardımcı teknoloji kullanımı, işaret dili veya diğer alternatif iletişim araçları hakkında öğrencilere eğitim verilmesi;
- dil engellerini aşmanın yanı sıra ana dilin öğrencinin derslere gittiği dilden farklı olduğu çocuklara destek;
- ileri düzey ek öğretim, çevrimiçi öğretim, hastane veya ev koşullarında bireysel çalışma ve uzmanlık bilgisine sahip profesyonellerin katılımı şeklinde eğitimde sürekliliği sağlamak için şiddetli ve kronik hastalık nedeniyle uzun süre okuldan uzak durulması durumunda eğitim desteğinin düzenlenmesi;
- destekleyici teknolojinin, alternatif iletişim araçlarının kullanımı için kapsayıcı ilkelere uygun olarak, eğitim çalışmalarına doğrudan dahil olan öğretmenlerin ve profesyonel ortakların zorunlu eğitimi;
- ikamet yerinden eğitim kurumuna ulaşım sağlamak;
- pozitif yasal düzenlemelere uygun diğer önlemler.

Sıfırdan altı yaşına kadar olan çocukların ek destek ihtiyacının erken tanınması, önlenmesi ve zamanında tespiti için bir mekanizma oluşturmak amacıyla Çalışma ve Sosyal Politika Bakanlığı, Eğitim ve Bilim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi ve çocukların ebeveynlerine / velilerine zamanında bilgi ve destek sağlanması gerekmektedir.

Çocuğun ek desteğe olan ihtiyaçlarının işlevsel değerlendirmesi, çocuğun ebeveynlerinin / velilerinin talebi üzerine ve resmi yoldan -

eğitim, sağlık veya sosyal koruma alanındaki kurumların ve sosyal hizmet sağlayıcıların inisiyatifinde, ebeveynlerin veya velilerin rızası ile sağlanır.

Ebeveyn veya veli, bir değerlendirme prosedürü başlatmayı kabul etmezse ve böyle bir karar, bir kişi veya kurumun inisiyatifiyle çocuk için zararlı ise, Sosyal Hizmet Merkezi, en iyi şekilde çocuğun çıkarına olacak prosedürü resmi yoldan başlatır.

Okullar içindeki destek müdahaleleri modeline ek olarak, iki düzeyde olacak bir dış destek sistemi kurulmalıdır:

- ▶ ulusal / bölgesel - okullarda kapsayıcı eğitimin uygulanması için profesyonel destek ve kaynak merkezleri için ağ (okullara ve okul dahil ekiplerine kapasite geliştirme) ve
- ▶ yerel - kapsayıcı eğitimi desteklemek ve uygulamak için potansiyellerini ve fırsatlarını tam olarak kullanmak için kapsayıcı eğitimin (yerel özerk yönetim, destek merkezleri, hizmet merkezleri, sivil toplum kuruluşları) desteklenmesi için önemli olan yerel çevredeki mevcut kaynakların seferber edilmesi.

V.

PAYDAŞLARIN EĞİTİMDEKİ ROLÜ VE SORUMLULUKLARI

Sosyal içerimi sağlayabilmek için eğitimdeki tüm paydaşlar, kapsayıcı müfredat, ders kitapları, değerlendirme ve başarmak için gerekli diğer kaynakları sağlamak doğrultusunda eğitim reform süreçlerinin (tasarımdan geliştirme ve uygulamaya kadar) uygulanmasının tüm aşamalarına koordineli ve aktif bir şekilde katılmalıdır. Kapsayıcılık, sadece politika yapıcılar için bir seçim değildir. İçerme aynı zamanda, onu uygulaması gereken kurumların çalışanları da dahil olmak üzere, toplumdaki çoğunluğun zihniyetinde (düşünme biçiminde) bir değişiklik anlamına gelir; yani, yeteneklerin bir kez ve herkes için verilmediği, kendin üzerinde çalışmayla ve emek yoluyla geliştirilebileceğine dair tutum ve inançlar oluşturmaktır. Bu anlamda kapsayıcı eğitim sağlamak, eğitim kurumlarının tek sorumluluğu değildir⁶.

- **Öğretmenler**, tüm çocuklar için kaliteli yetiştirme ve eğitim sağlamanın anahtarıdır. İyi eğitilmiş, destekli ve motive edilmiş öğretmenler, tüm çocukların erişimini, katılımını ve başarısını etkiler, özellikle de okula gelip kalmak için ek teşvik ve desteğe ihtiyaç duyan özel eğitim ihtiyacı olan çocukların yaklaşımını, katılımını ve başarısını körükler⁷.

⁶ Global Education Monitoring Report 2020. Inclusion and Education: ALL MEANS ALL. Ulaşılabilir adres: <https://www.unesco.org/gemreport>

⁷ UNICEF: Çocuklara odaklı öğretmenler, kapsayıcı öğretim ve pedagoji. Ulaşılabilir adres: https://www.unicef.org/northmacedonia/media/4146/file/MK_ChildCentredTeaching_Report_MK.pdf

Kapsayıcı öğretmen, eğitim çalışmalarında aşağıdaki ilkelere saygı duyar:

- Kapsayıcı eğitim tüm öğretmenlerin sorumluluğundadır.
- Tüm öğretmenler, işbirlikçi bir okul kültürü geliştirebilmek ve kapsayıcı eğitim için uluslararası standartlara uygun kapsayıcı sınıflarda öğretimi gerçekleştirebilmek için edinmeleri gereken yeni becerilere ve bilgilere sürekli olarak ihtiyaç duymaktadır.
- Kapsayıcı eğitim, öğretmenlerin öğrencilerin sınıfa, okula ve topluma nasıl katıldıklarını ve öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını ve öğrenme stillerini (görsel, işitsel, okuma-yazma ve kinestetik) nasıl dikkate alacaklarını sürekli düşüncelerini gerektirir.

Kapsayıcı eğitim için öğretmenlerin değerleri ve tutumları çok önemlidir. Tüm çocukları öğretmekten sorumlu olduklarına inanan öğretmenler genel olarak daha etkilidir.

- **Okul öncesi kurumlar** - Özel eğitim gereksinimi olan çocukların bir kısmının ilk tespiti yapıldığı, çocuğun gelişimini teşvik etmek ve ek destek sağlamak için ebeveynlere yardım sunulan ortamlardır. Engelli çocukların eğitimine dikey geçişi kolaylaştırır ve ilkokul öğretmenleri için ihtiyaç duyulan ilgili bilgi kaynaklarıdır.
- **Okullar - (ilk ve orta okullar)** - onları tanıyıp ve tüm çocukların ihtiyaçlarına yanıt vermek için çaba gösterir ve makul uyum ilkeleri aracılığıyla her öğrencinin katılımı ve öğrenimi için teşvik edici bir okul ortamı yaratırlar. Ebeveynler / veliler ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri desteklemeye dahil olan tüm ilgili paydaşlarla aktif olarak işbirliği yapar ve ortaklıklar geliştirirler. Okulların önemli rollerinden biri, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin yeteneklerini tanımak ve onların işgücü piyasasında rekabetçi, bağımsız bireyler haline getirmektir. Okullar, okula kayıtlı olmayan tüm çocuklara ve haksız yere okula devam etmeyen öğrencilere kayıt tutar ve ilgilenir.
- **Eğitim asistanları** - öğrenme sürecini iyileştirmek amacıyla her zaman öğretmenin gözetiminde farklı yollarla öğretime katılıyorlar. Öğrencilerle grup çalışmasını kolaylaştırabilirler, sınıfta yönetmeye yardımcı olmak için (disiplin, yönetim, motivasyon, duygular ve öğrencilerin ihtiyaçları) becerilerini pekiştirmek için bazen

belirli öğrencilerle bireysel olarak çalışıyorlar. Eğitim asistanları tarafından sağlanan desteğin amacı, öğretmenlerle işbirliği yapmak ve öğrencilerin eğitim sürecine katılmalarına yardımcı olmak, potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak için işbirlikli öğrenme ve öğretme yöntemlerini uygulamak ve okul çevresinde bağımsızlık ile sosyal katılımı kazandırmaktır.

- ▶ **Kişisel asistanlar** - Engelli öğrencilerin günlük aktivitelerini gerçekleştirmelerine destek oluyorlar. Kişisel asistan tarafından sağlanan destek, engelli öğrenciye günlük yaşamın temel ihtiyaçlarını karşılamada uygun bireysel pratik yardım sağlamaktır: hareket, kişisel hijyen, beslenme, giyinme ve başkalarıyla iletişim gibi. Bu tür bir destek, öğrencinin eğitim sürecine ve topluluk etkinliklerine daha kolay katılımının temeli olarak daha yüksek düzeyde bağımsızlık ve işlevsellik kazanmasını sağlar.
- ▶ **Eğitim araçları** - sosyal açıdan yoksun ortamlardan gelen ve eğitim sistemi dışında olan çocuklar için angaje oluyorlar. Arabulucuların rolü, okullara erişim ve fırsatlar hakkında bilgi vermek, eğitimdeki savunmasız grupların özellikleri ve ihtiyaçları konusunda nüfusun ve ilköğretim personelinin farkındalığını artırmak için düzenli toplantılar yapmak, öğrenci başarısını artırmak için profesyonel ortaklar ve öğretmenlerle düzenli işbirliği gerçekleştirmek ve öğrencilerin eğitim sürecinden erken ayrılmalarını önlemek için faaliyetler bulunmaktır. Eğitim arabulucusu çalıştırma ihtiyacı, öğrencinin kayıtlı olduğu veya kayıtlı olması gereken okulun talebi üzerine Eğitim ve Bilim Bakanlığı'na sunulur. Eğitim arabulucuları, Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından yürütülen kamuya açık bir çağrı yoluyla işe alınırlar.
- ▶ **Eğitmenler-gönüllüler** - Bakan tarafından belirlenen ilköğretim öğrencilerine ders verme programına uygun olarak, öğrencinin kayıtlı olduğu öğretim yılında müfredatın parçası olan konularda öğrencilere ek destek sağlamak amacıyla, öğretim dilini öğrenmek için ders verebilir, ana dili öğretim dilinden farklı olan çocukların dil engelinin aşılmasına katkıda bulunurlar.
- ▶ **Kaynak merkezi olan ilköğretim okulları** - Kaynaştırmanın gelişmesiyle birlikte, özel okullar bir kaynak merkezi olan okullara dönüştürülerek ulusal, yani mesleki, materyal ve mekansal kaynaklarını engelli öğrencilere, ailelerine ve okullardaki eğitim personeline sunacak bölgesel merkezler haline getirilirler. Onlar işlevsel değerlendirme için uzman kuruluşun tavsiyesi doğrultusunda, bireysel tedavi ve

rehabilitasyon yapacaklar, eğitim ve kişisel yardım sağlayacaklar, karmaşık ihtiyaçları olan öğrenciler için değiştirilmiş programın bir kısmının uygulanmasına katılacaklar.

- ▶ **Öğrenme Destek Merkezleri** - Kaynaştırmanın gelişmesiyle birlikte, okullardaki özel sınıflar, öğrenme destek merkezlerine dönüştürülecek ve mesleki, materyal ve mekansal kaynaklarını engelli öğrenciler, onların aileleri ve okullardaki eğitim personeli için sunacaklar. Fonksiyonel değerlendirme için uzman kuruluşun tavsiyesi uyarınca, bireysel tedavi ve rehabilitasyon yapacaklar ve karmaşık ihtiyaçları olan öğrenciler için değiştirilmiş programın bir kısmının uygulanmasına katılacaklar.
- ▶ **Üniversiteler** - Kaynaştırma süreci için özellikle önemli olan öğretim kadrosu yetiştiren ve üreten yüksek öğretim kurumlarıdır. Gelecekteki öğretmenlerin ve mesleki ortakların yeterliliklerini geliştirmek için üniversiteler, yani öğretim kadrosu yetiştiren fakülteler, kapsayıcı eğitim için uluslararası standartlarla uyumlu yeni çalışma programları yapacaklardır. Üniversiteler, kapsayıcı sınıflarda öğrencilerle uygulamalı sınıflar aracılığıyla işyerinde öğretmen desteği kısmına da katılacaklar.
- ▶ **Eğitim ve Bilim Bakanlığı (EBB)** - İhtiyacı olan öğrencilere ek destek sağlamak için kapsayıcı politikalar oluşturur, kapsayıcı eğitim için yeterli okul kaynakları (insan, malzeme ve mali) sağlar, her okuldaki kapsayıcı uygulamaları, mevcut insan kaynaklarını ve topluluktaki / belediyedeki mevcut kaynakları izler.

Eğitim ve Bilim Bakanlığı, engelli çocukların özel okullardan normal okullara transferi için bir strateji geliştirmeli ve özel okulların kaynak merkezi olan okullara dönüşüm sürecini desteklemelidir, bu okullarda çalışan personelin kapasite geliştirme programını da içerir.

- ▶ **Eğitim Geliştirme Bürosu (EGB)** – Özel eğitim ihtiyaçları olan öğrencilerin öğretme ve öğreniminin teşvik edilmesi ve iyileştirilmesi için çaba harcarlar, kaynaştırma eğitimi alanında gelişim araştırmaları gerçekleştirir, kaliteli öğretim sağlama ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin ilerlemelerini kaydetme, izleme ve belgeleme araçları sağlama alanında okulları desteklemek için danışmanlık ve profesyonel çalışmalar yapar. EGB, Eğitim kadrosunu profesyonel bir şekilde yetiştirmek ve öğrencilerin başarılarını değerlendirmek amacıyla, kapsayıcı eğitim alanında eğitim programları oluşturmak, akredite etmek ve uygulamak için çalışır ve bu doğrultuda, kapsayıcı

eğitimi iyileştirmek için öğretimi desteklemek amacıyla kılavuzlar, dergiler ve diğer didaktik materyalleri yayınlamaktadır.

- ▶ **Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi (MEÖM)** - Merkezin rolü, mesleki eğitim sistemlerinin analizi ve çalışmasına yöneliktir, bu kapsamda yapacağı çalışmalar arasında; Mesleki eğitimin belirli düzey ve türleri için yeni sistemik ve kavramsal çözümler tasarlamak, işgücü piyasası araştırması ve mevcut mesleklerin önerilmesi, kapsayıcılık kavramını içeren eğitim standartlarının geliştirilmesi, okulların ve sosyal ortakların engelli öğrenciler için pratik eğitimin uyarlanması ve uygulanması için desteklenmesi, kapsayıcı eğitime vurgu yaparak meslek okullarında eğitimin kalitesini yükseltmek ve meslek okullarındaki öğretmenleri kapsayıcı eğitimi uygulamaya hazırlamaktır.
- ▶ **Devlet Sınav Merkezi (DSM)** - Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin ihtiyaçlarını sadece teknik düzenlemeler ve destek açısından değil, içerik ayarlamaları açısından da karşılamak için öğrencilerin başarılarının ve durum testlerinin dış ölçüm sürecindeki ayarlamaları tanımlar ve sağlar. Gelecekteki okul müdürlerinin eğitimi ve lisanslandırılmasına yönelik modüllerinde DSM, kapsayıcı eğitim için bir modül / lere sahip olacak ve bu alanda elde edilen sonuçları özellikle önemli olarak dikkate alacaktır.
- ▶ **Devlet Eğitim Müfettişliği (DEM)** - Olağanüstü denetimlerin yanı sıra integral değerlendirmenin bir parçası olarak, her okuldaki kapsayıcı uygulamaları, okulların çalışma kalitesine yönelik göstergelerde yer alan açıkça tanımlanmış göstergeler temelinde izler ve değerlendirir. DEM, okulun müfredatı nasıl organize ettiğini ve uyguladığını, yani öğrenmeyi desteklemek için önlemleri etkin bir şekilde uygulayıp uygulamadığını izler.
- ▶ **Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı - (ÇSPB)** - hizmetleri aracılığıyla okullara destek sunan anaokulların, gündüz bakım merkezlerinin ve diğer sosyal kurumların çalışmalarını izler ve teşvik eder. Bölgesel sosyal hizmet merkezleri aracılığıyla ÇSPB, eğitim dışı olan özel eğitim ihtiyacı olan çocukları tespit etme sürecine katılır. Bu bakanlık ayrıca engelli kişilere sosyal hizmetler sunan hizmetlerin lisansını da sağlar.
- ▶ **İşlevsel değerlendirme için uzman kuruluşlar** - Uluslararası İşlevsellik, Engellilik ve Sağlık Sınıflandırması - ICF uyarınca , desteğin türü, öğrenme bağlamı hakkında resmi bir karar vermek

için ek desteğe ihtiyacı olan çocuklar veya gençlere işlevsel bir değerlendirme gerçekleştirme rolüne sahiptir. Dahası, ebeveynlere çocuğu nasıl destekleyeceği konusunda tavsiyelerde bulunmak ve öğrenme ve öğrenme ortamını sürekli izlemek ve ebeveynler, öğretmenler ve profesyoneller arasındaki desteği ve iletişimi koordine etmektir.

- ▶ **Yerel yönetim** - Yerel düzeyde kapsayıcı eğitim sürecini izler ve destekler, bakanlıklar arası işbirliğini destekler, özel eğitim ihtiyacı olan çocukların dahil edilmesini teşvik etmek için yerel düzeyde hizmetler sunar. Yerel özyönetim, kapsayıcılık kavramını daha yüksek bir düzeyde onaylar, eylem planlarına dahil eder ve bu konuda daha geniş yerel çevrenin duyarlı hale getirilmesi için faaliyetler üstlenir. Aynı zamanda okulların ve genel nüfusa açık tüm kamu tesislerinin fiziksel erişilebilirliğini iyileştirmekten sorumludur ve kendi belediyesinden tüm çocukların eğitim sürecine dahil edilmesiyle ilgilenir. Yerel özyönetim, ayrılmış topluluklardan çocukların entegrasyonu için ön koşullar olarak, bölgelerin belirlenmesinde ve bölgeselleşmenin etkin uygulanmasında anahtar role sahiptir.
- ▶ **Sivil Toplum Kuruluşlar-STK'lar** - kapsayıcılık konusunu gündeme getirmek ve özel eğitim ihtiyacı olan çocukların ve ailelerinin çıkarlarını savunmak için lobi yapıyorlar. Bu kuruluşlar, okullara ve özel eğitim ihtiyacı olan çocukların ebeveynlerine / velilerine yerel, ulusal düzeyde destek sunar ve haklarını ve fırsatlarını kullanmaları için onları destekler.
- ▶ **Hizmetler** - özel eğitim ihtiyacı olan çocuklara ve ailelerine doğrudan hizmet sağlama alanında uzman ve lisanslıdırlar. Hizmet kuruluşları, ebeveynlere danışmanlık hizmetleri sunmakta ve özel eğitim ihtiyacı olan çocukları desteklemek için gerekli adımları atma sürecinde onlara rehberlik etmektedir. Bu hizmetler ÇSPB'nin yetkisi altındadır.
- ▶ **Günlük Merkezler** - Uzmanlıkları ve yetkinlikleri ile okullara destek sunmakta, özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar ve aileleri için yerel düzeyde yeni hizmetler oluşturma fırsatına ve ihtiyacına sahip olup, ÇSPB'nin yetkisi altındadırlar.

VI.

OKUL ÖNCESİ, İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİME KAYIT

Çocukları anaokullarına kaydettirmek, yaşamları boyunca başarılı bir sosyal içermenin anahtarıdır. Okul öncesi kurumlarda zamanında kayıt yaptırmak , riskli ve engelli doğan çocukların, farklı savunmasız kategorilerdeki kapsamını artırmak için aşağıdaki önlemlerin alınması gerekmektedir: kayıta öncelik, kayıt için mali sübvansiyonların sağlanması, yetkili destek personelinin sağlanması (pedagog, psikolog, özel eğitimci ve rehabilitasyon uzmanı, konuşma terapisti, sosyal hizmet uzmanı, vb.).

Anaokulları, çalışma şeklini her çocuğa göre uyarlayarak ve böylece uygun oyun temelli etkinliklere aktif katılımlarını sağlayarak özel ihtiyaçları olan çocukları destekleyecektir.

Çocuğu birinci sınıfa kaydettiren okul komisyonu, çocuklarını değerlendirme sürecine katılmak ve örgün ve yaygın eğitim de dahil olmak üzere çocuğun yaşamında önemli kararlar almak için ebeveynlerinden / velilerinden onun hakkında önemli bilgiler alır.

Okulda gerçekleştirilen ilk değerlendirme, çeşitli kaynak ve yöntemlere (konuşma, çocuğun çeşitli durum ve ortamlarda gözlemlenmesi, işlevlerin temel değerlendirmesi - motor beceriler, dikkat ve konsantrasyon, çabanın kabulü, iletişim, algılar, duygusal durum) dayanmaktadır.

Bu, güçlü yönler / potansiyeller ve çocuk nafakası ihtiyaçları açısından başlangıç durumu hakkında veri sağlar.

Engelli bir çocuğu birinci sınıfa kaydettirirken, ebeveyn / veli, işlevsel değerlendirme için profesyonel bir kurumdan bir görüş / işlevsel profil sunmalıdır. Çocukların birinci sınıfa kaydolması için okul komisyonu, çocuğun belirli işlevsel zorlukları olduğunu değerlendirirse ve ebeveyn / veli, işlevsel değerlendirme için profesyonel bir kurumdan bir görüş / işlevsel profil sunmamışsa, gerekli destek tedbirleri hakkında gerekli bilgi ve rehberliği elde etmek için ebeveyni / veliyi uzman değerlendirme kuruluşuna yönlendirmek çocuğun yararınadır.

Kapsayıcı okul ekibi çocuğun eğitiminin daha sonraki döneminde, öğrencinin eğitim sürecinde ek desteğe ihtiyacı olduğunu belirlerse, ebeveynine / veliye çocuğu işlevsel bir değerlendirme için meslek kuruluşuna götürmesini önerebilir. Yönlendirme sırasında, KOE'î öğrencinin karşılaştığı zorluklarla ilgili görüşünü hazırlar.

Ebeveyn prosedürü başlatmayı reddederse ve bu, çocuğun yararına ise, okul resmi yolla prosedürü başlatır.

Daha iyi ilk değerlendirme ve çocuğa giriş için ilgili bilgilerin daha verimli ve kapsamlı bir şekilde toplanması için, ilkokulun, okul öncesi kurumlarla işbirliği özellikle katkı sağlar ve bu çocuğa ait belgelerin (geliştirme dosyası) zorunlu indirilmesi yoluyla sağlanır. Bu, her çocuğun gelişiminin ve ilerlemesinin izlenmesini ve değerlendirilmesini sağlar ve her çocuğun alması gereken destek önlemlerinin zamanında planlanması için bir fırsat yaratır.

Bu tür bir işbirliği, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sınıftan konu öğretimine ve ilköğretimden ortaöğretime geçişinde özellikle önemlidir ve ilkokul ve ortaokuldaki kapsayıcı okul ekipleri, iletilmesi için öğrenciye ilgili tüm bilgileri güvenli ve gizli bir şekilde sağlamalıdır. Böylelikle öğrenci için lisede oluşturulacak kapsayıcı ekip, öğrencinin yararına olacak şekilde eğitim sürecini devam ettirebilecektir.

Okul ayrıca çocuğun faaliyetlerine / programlarına dahil olduğu diğer kurum ve kuruluşlarla da iletişime geçebilir ve işbirliği yapabilir.

VII. İŞGÜCÜ PİYASASINDA SUNULAN FIRSATLARA ÖĞRENCİLERİN HAZIRLANMASI

Geçiş dönemi, öğrencinin aktif katılımına ve karar vermede seçimine saygı duymasını sağlamalı bir süreçtir. Eğitim sürecine dahil olan tüm paydaşlar, okulun yıllık çalışma programı dahilinde, belirli bir eğitim düzeyini tamamladıktan sonra öğrencinin daha da gelişmesi için işbirliği yapmalı ve bireysel bir geçiş planı (BGP) geliştirmelidir.

Bireysel geçiş planının geliştirilmesi ve mesleki yönlendirme, danışmanlık ve mesleki eğitimi için bir portföyün oluşturulması, öğrencinin eğitim sürecine katılımıyla başlamalıdır. Öğrencinin gelişiminin ve başarılarının sürekli izlenmesinde tanımlayıcı değerlendirme ve ek analizin uygulanması, kariyer danışmanlığı, mesleki eğitim ve işgücü piyasasında rekabet için yön sağlayacaktır. Süreç, bilgi toplamayı, işe gitmeyi, düşünmeyi ve okuldan sonraki yaşam hakkında kararlar vermeyi içerir. Okul, öğrencinin toplumdaki yaşamına ilişkin kişisel beklentilere göre, uygun mesleki, sosyal ve aile katılımı ile mezuniyet sonrası karar vereceği fırsatlar hakkında sağlıklı ve bilinçli bir karar verebilmesi için gerekli tüm desteği sağlamalıdır.

BGP'nin gelişimi, gençlerin evrensel eğitimi, eşitlik, katılım, esneklik ve kendi kaderini tayin ilkelerine göre her bir kişi için planlamanın, bireysel olarak yapılması gerçeğiyle yönlendirilmelidir.

Kapsayıcı eğitimin nihai amacı, özel eğitim ihtiyaçları olan kişilerin "yetiştirilenlerin çalışma dünyasına" tam olarak dahil edilmesini sağlamaktır.

- ▶ Tüm eğitim faaliyetleri öğrencinin yaşam boyu öğrenme için temel yetkinliklerini oluşturmayı amaçlamalıdır;
- ▶ Tüm öğrenciler için kariyer danışmanlığı ilköğretimden başlamalıdır. ÖEİ'li öğrenciler, işgücü piyasasında kendi kendini temsil etme becerilerini geliştirecek mesleki rehberlik programlarına dahil edilmelidir;
- ▶ Eğitimden istihdama geçiş sürecini kolaylaştırmak ve özel eğitim ihtiyacı olan kişilerin herkesle eşit bir şekilde çalışma sürecine dahil edilmesi için gerekli koşulları yaratmak amacıyla okullar ve şirketler arasında yakın ortaklıklar kurmak.

VIII.

KAPSAYICI EĞİTİM ŞARTLARI SAĞLAMAK

OKULLARDA KAPSAYICI EKİPLERİN ROLÜ

Yasal hükümlere uygun olarak tüm çocuklar için daha iyi eğitimin geliştirilmesi doğrultusunda okullarda iki tür kapsayıcı ekip oluşturulur ve çalıştırılır:

- **Kapsayıcı okul ekibi (KOE)**, okul müdürü tarafından oluşturulur ve yedi üyeden oluşur: pedagog, yani psikolog, yani sosyal hizmet uzmanı, okul personeli saflarından iki öğretmen, iki ebeveyn / veli, bir özel eğitimci ,rehabilitasyon uzmanı ve okul müdürü. Okulun belirli bir profilde profesyonel bir yardımcısı yoksa, okullardan kaynak merkezi olan veya öğrenme destek merkezlerinden bir kişi atanır. Okul kapsayıcı ekibi, tüm okul düzeyinde kapsayıcı politika ve uygulamalarla ilgilenir, planlanan etkinlikleri tasarlar, uygular ve eğitim çalışmalarında uyumlaştırılmasına ve uygulanmasına özen gösterir.
- **Kapsayıcı öğrenci ekibi (KÖE)**, okul müdürü tarafından oluşturulur ve şunlardan oluşur: öğrencinin öğretmenleri, ebeveyn / veli, pedagog, yani psikolog, yani okuldaki sosyal hizmet uzmanı ile özel eğitimci ve rehabilitasyon uzmanı. Okulun belirli bir profilde profesyonel bir yardımcısı yoksa, okullardan kaynak merkezi olan veya öğrenme destek merkezlerinden bir kişi atanır. Bu ekibe, gerekirse, öğrenciye destek veren diğer kişileri (doktor, öğrencinin okul dışında birlikte çalıştığı diğer profesyonel yardımcı veya rehabilitasyon uzmanı vb.) ya da uzman kuruluş

tarafından fonksiyonel değerlendirme için öneriliyorsa ve öğrenci ile çalışıyorsa, bir eğitim veya kişisel asistanı içerebilir. Kapsayıcı öğrenci ekibi, çalışmalarının odak noktasında, bu ekibin kendisi için oluşturulduğu belirli bir öğrenciye sahiptir, yani, işlevsel değerlendirme için profesyonel kuruluşların tavsiyelerine uygun olarak öğrenmede destek için önlemleri uygular. Bu anlamda tavsiye edilirse okul öğrenci ekibi engelli öğrenciye bireysel potansiyellerine ve ihtiyaçlarına göre ÖEP hazırlar ve öğrenciyle ona göre çalışır.

OKUL PROGRAMLARI VE PLANLARI

Okullar, daha önce gerçekleştirilen bir öz değerlendirmeye dayalı olarak, okulun çalışmalarına dair dört yıllık bir gelişim programı hazırlar ve bunun temelinde her öğretim yılında okulun çalışmaları için yıllık bir program hazırlanır. Bu belgelerde, okuldaki kapsayıcı eğitimin durumuna ilişkin bilgilerin yanı sıra kapsayıcı süreçlerin nasıl sürekli olarak iyileştirilebileceğine ilişkin yönergeler, önlemler ve faaliyetler yer alması gerekir. Daha sonra eylem planlarında detaylandırılan önlemler, temel olarak aşağıdaki bölümleri kapsamaktadır:

- ▶ özel eğitim ihtiyaçları olan çocukların başarılı bir şekilde dahil edilmesi, yetiştirilmesi ve eğitilmesi için okulun ve öğretmenlerin kapasitelerinin oluşturulması (kapsayıcı eğitim için fiziksel, örgütsel, profesyonel ve prosedürel ön koşulların sağlanması ve bunun için zamanında planlama ve fon tahsisi);
- ▶ okullarda kapsayıcı bir ortam oluşturmak ve sürdürebilmek için öğrenciler, öğretmenler, profesyonel ortaklar ve ebeveynlerle birlikte çalışmak;
- ▶ öğretimde interaktif yaklaşımların uygulanması için öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin yükseltilmesi, öğrencilerin pedagojik değerlendirmesi ve bireyselleştirilmiş öğretim;
- ▶ kapsayıcı eğitimin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve bunun önemi konusunda halkın bilinçlendirilmesi için yerel topluluktaki (belediye idaresi, sağlık ve sosyal koruma) ebeveynler, ilgili dernekler ve kurumlarla işbirliği geliştirmek.

FİZİKSEL ÇEVRE VE TEKNOLOJİ KULLANIMI

Eğitime erişim aynı zamanda fiziksel çevreye uyum sağlamak, yani öğrencinin okul ortamında çalışmasını engelleyebilecek veya zorlaştıracak engelleri kaldırmak anlamına gelir. Bu amaçla, okulların yanı sıra bir kaynak merkezi ve yerel özerk yönetime sahip okullar şunlarla ilgilenir:

- ▶ Her türlü fiziksel veya duyuşsal engeli olan öğrenciler, ebeveynler ve öğretmenler için tüm odalara erişim sağlayan mimari engellerin okul binasından kaldırılması;
- ▶ Sınıftaki mobilya ve teçhizatın öğrencilerin özel ihtiyaçlarına göre ayarlanması;
- ▶ Tuvaletlerin bir kısmının öğrencilerin özel ihtiyaçlarına göre ayarlanması;
- ▶ Alanda daha kolay yönlendirme için planlar sağlamak ve hareket yönünü işaretlemek;
- ▶ Özel eğitim ihtiyaçları olan öğrencilerin kapsayıcı eğitimindeki engellerin kaldırılması için yardımcı teknoloji (öğretim ve diğer yardımcı unsurlar) tedariki.
- ▶ Kapsayıcı eğitimi destekleme sürecinde, aşağıdakileri sağlayan önemli bir araç da bilgi-iletişim teknolojisidir.⁸
- ▶ Öğrencilerin, katılımı destekleyen öğrenme sürecinde özel eğitim ihtiyacı olan tüm öğrenciler için bireyselleştirilmiş öğretim çalışması biçimleriyle BİT'i etkili bir şekilde kullanmaları.
- ▶ Öğretmenler, teknolojinin okul içinde ve dışında uygulanması için sürekli mesleki gelişim gerektiren, kapsayıcı bir ortamda öğrenmeyi desteklemek için BİT'i etkili bir şekilde kullanmalıdır.

Okulun ek mali ve diğer desteğinin gerekli olduğu bazı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi; eğitim, sosyal koruma, sağlık gibi farklı faaliyetler kapsamında sağlanabilir. Ek mali ve diğer destekler esas olarak yerel yönetim ve Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından sağlanacak ve koordine edilecektir.

⁸ European Agency for Special Needs and Inclusive Education. Şu linkte mevcut: <https://www.european-agency.org/sites/default/files/Information%20and%20Communication%20Technology%20for%20Inclusion.pdf>

ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ VE AKRAN DESTEĞİNİN ÖNEMİ

Öğretmenler, öğrencilerin yaşamlarında önemli bir rol oynar. Tüm öğrencilere karşı olumlu bir tutumun varlığı ve diğer profesyonellerle işbirliği yapma istekliliği öğretimde temel ilkeler olarak kabul edilir. 21. yüzyıl becerilerini kazanmak için ,öğretmenlerin tümü öğrencilerin öğrenme sürecine kendilerini adanmaları gerekir: tüm öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini edinmesi için öğrenme süreci: dijital okuryazarlık, iletişim becerileri, pazarlama ve satış becerileri, değişimi hızlı ve güvenli bir şekilde kabul etme, duygusal zeka, ekip çalışması becerileri. Başlangıç ve sürekli eğitim sırasında, öğretmenler öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılamak için uygun beceriler geliştirmeleri gerekir. Bu nedenle, öğretmenler yaşam boyu öğrenmeleri için sorumluluk almalıdır.

Avrupa Özel İhtiyaçlar ve Kapsayıcı Eğitim Ajansı⁹, eğitimcilerin yeterlilikleri açısından heterojen bölümlerdeki öğrenciler için çeşitli etkili öğretim yaklaşımları belirlemiştir. (tutumlar ve inançlar, bilgiler, beceriler ve yetenekler).

TUTUMLAR VE İNANÇLAR

- ▶ Etkili öğretmenler tüm öğrencilerin öğretmenleridir;
- ▶ Öğretmenler, sınıftaki tüm öğrenciler için öğrenmeyi kolaylaştırma sorumluluğunu alır;
- ▶ Öğrencilerin yetenekleri sabit değildir; tüm öğrencilerin öğrenme ve gelişme fırsatı vardır;
- ▶ Öğrenme bir süreçtir ve amaç tüm öğrencilerin “nasıl öğrenileceğini öğrenme” becerilerini geliştirmesidir.
- ▶ Öğrenme süreci temelde tüm öğrenciler için aynıdır - çok az “özel teknikler” vardır;
- ▶ Bazı durumlarda, öğrenme güçlükleri farkedildiğinde, müfredatta, ders programına ve öğretme yaklaşımlarında düzenlemelere ihtiyaç vardır.

TEMEL BİLGİ VE ANLAYIŞ

- ▶ Öğrencilerin öğrenme yolları ve öğrenme sürecini destekleyen öğretim modelleri hakkında teorik bilgi;

- ▶ Olumlu davranış ve sınıf yönetimine yaklaşımlar;
- ▶ Öğrenmeyi desteklemek için sınıf yönetimi (fiziksel ve sosyal çevre)
- ▶ Öğrenmenin önündeki çeşitli engelleri belirleme ve bunları aşmanın yolları ve bunların öğretim yaklaşımları üzerindeki etkileri;
- ▶ Öğretim ve değerlendirme yaklaşımlarıyla ilgili temel becerilerin geliştirilmesi - temel yetkinlikler;
- ▶ Öğrencinin güçlü yönlerini belirlemeye vurgu yaparak öğrenme yöntemlerinin değerlendirilmesi;
- ▶ Öğrencilerin dahil olabilmeleri ve farklı ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için Müfredat, öğrenme süreci ve öğrenme materyallerinde içeriğin farklılaştırılması;
- ▶ Öğrencilerin öğrenme özerkliğini geliştirmelerini destekleyen tüm öğrenciler için bireyselleştirilmiş öğrenme yaklaşımları;
- ▶ Uygun olduğunda bireysel eğitim planlarının (BEP ve değiştirilmiş programlar) geliştirilmesi, uygulanması ve etkili bir şekilde gözden geçirilmesi.

BECERİ VE YETENEKLER

- ▶ Olumlu sınıf yönetimine sistematik yaklaşımlar içeren sınıf liderliği becerilerinin uygulanması;
- ▶ Bireysel öğrencilerle ve heterojen gruplarla çalışma;
- ▶ Eğitim sürecini, öğrenmeye erişimi destekleyen bir dahil etme aracı olarak kullanmak;
- ▶ Müfredat oluşturma süreçlerindeki farklılıklar ile ilgili içeriklerin kapsamı;
- ▶ Öğrenmede farklı yöntemler, içerikler ve sonuçlar;
- ▶ Bireysel öğrenmeyi oluşturmak ve öğrenme hedeflerini belirlemek için öğrenciler ve aileleriyle birlikte çalışmak;
- ▶ Öğrencilerin, akran öğrenimi de dahil olmak üzere çeşitli şekillerde işbirliği yaptığı ve birbirlerine yardım ettiği işbirlikli öğrenim yoluyla öğrenmeyi kolaylaştırma.
- ▶ Öğretimde farklı öğretim yöntem ve yaklaşımlarının sistematik bir şekilde uygulanması;

- ▶ Esnek öğrenme yaklaşımlarını desteklemek için BİT ve yardımcı teknolojinin kullanılması;
- ▶ Öğrenme hedeflerine ulaşmak için kanıta dayalı öğretim yaklaşımları, esnek öğretim ve öğrencilere net geri bildirim verme;
- ▶ Öğrenmeyi desteklemek amacıyla, öğrenciler için olumsuz sonuçlara yol açmayan ve etiketlemeyen biçimlendirici ve özetleyici değerlendirme kullanmak;
- ▶ Öğrencilerle birlikte problem çözme;
- ▶ Öğrenme sürecini kolaylaştırmak amacıyla çeşitli sözlü ve sözlü olmayan iletişim becerilerinin uygulanması.

Eğitim Geliştirme Bürosu tarafından akredite edilen ve tavsiye edilen eğitimlerle öğretmenlerin ve profesyonel ortakların yeterliliklerinin sürekli olarak geliştirilmesi esastır.

Ayrıca, EBB ve Eğitim Geliştirme Bürosu, kapsayıcı öğretim uygulamalarına aşağıdakiler aracılığıyla destek sağlamalıdır:

- ▶ Tüm okullar için kapsayıcı eğitimle ilgili çeşitli el kitapçıkları ve kılavuzlar sağlamak;
- ▶ Kaliteli öğretim uygulamaları ve materyalleri yayınlamak için iyi uygulamalar ve platformlar içeren bir okullar ağı geliştirmek;
- ▶ Tüm okulların, kapsayıcı eğitim için yerleşik iyi uygulamalara sahip okullar ve öğretmenler açısından doğrudan yardım veya destek almasını sağlamak.

AKRAN İŞBİRLİĞİ

- ▶ Akran öğretimi veya işbirlikli öğrenme, tüm öğrencilerin başarısını geliştirmek için iyi bir temeldir.
- ▶ İşbirlikli öğrenme, okulda ve sınıfta kapsayıcı iklimin teşvik edilmesini ve desteklenmesini sağlar.
- ▶ Her çocuğun kabul edildiğini, değer verildiğini ve önemli olduğunu hissetmesini sağlar.
- ▶ Çatışmaların ortak çözümü, sorumluluğun paylaşıldığı ve öğrencilerin bunu birlikte çözmeleri gereken bir ortam yaratır.

Okul ve okulun kapsayıcı ekibi, aşağıdakileri hazırlayarak öğretim uygulamalarını ve okuldaki kapsayıcı ortamı sürekli olarak desteklemelidir:

- ▶ Okul düzeyinde işbirliğine dayalı öğrenme için uygun mekanizmalar (savunmasız gruplarla çalışmanın yanı sıra yeterli öğrenme yöntemlerinin kullanılmasıyla ilgili konular).
- ▶ Öğretmenleri ödüllendirmek için okuldaki iyi uygulamaların tanınacağı ve güçlendirileceği bir sistem.

IX.

FARKLILAŞTIRMA, BİREYSEL EĞİTİM PLANI (BEP) VE DEĞİŞTİRİLMİŞ MÜFREDAT

O kul ve ders dışı etkinliklere aktif ve üretken katılım için bazı öğrencilerin desteğe ihtiyacı vardır. Bu amaçla, öğretmen hedeflenen müdahaleleri yapar, yani öğrencilerin katılımını ve öğrenme çıktılarına ulaşma fırsatını sağlamak için öğretimin planlanması ve uygulanmasında farklılaştırılmış bir yaklaşım uygular

Farklılaşma, öğretme ve öğrenmenin öğrencilerin ihtiyaç ve fırsatlarına uyarlanmasıdır. Müfredatın öğrenme sonuçları, öğrenme yöntemleri ve öğrenme etkinlikleri ile ilgili faaliyetlerin her öğrencinin bireysel olarak ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlandığı bir süreçtir. Bununla görevin, özel eğitim ihtiyaçları olan öğrenciler de dahil olmak üzere öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun olmasını sağlar.

Farklılaştırmada kullanılabilecek farklı stratejiler vardır:

- Her öğrenci, ödevi üzerinde kendi hızında çalışır;
- Tüm öğrencilere orta düzeyde (aynı materyaller, sorular, talimatlar) öğretilir, ancak daha yetenekli olanlar daha karmaşık bir ödev alır ve zorluk çekenlere ek yardım verilir;
- Sınıfı yeteneklere göre gruplara ayrılır (her grup karmaşıklıkta farklı bir ödev alır, ancak öğrenme hedefleri aynıdır);
- Ödevler karmaşık bir şekilde düzenlenmiştir, böylece yalnızca en yetenekli olanlar en birleşik ödevlere ulaşabilir;

- ▶ Aynı açık ödev verilir ve herkes ulaşabileceği maksimum kalite ile çalışır;
- ▶ Öğrenciler çözecekleri ödevleri kendileri seçerler;
- ▶ Herkesin ödevleri aynıdır, ancak grupta öğrenciler birbirlerine yardım eder;
- ▶ Herkese aynı çalışma kağıtları verilir ve bunları kendi hızına göre çözerler;
- ▶ Tüm öğrenciler konunun ayrı bir yönü üzerinde çalışır, ancak her biri kendi tarzında çalışır.

BİREYSEL EĞİTİM PLANI

Bazı öğrenciler, öğretimin farklılaşmasına rağmen, öğrenmeye dahil olamazlar ve öğrenmede ilerleme kaydedemezler, bu nedenle bu öğrencilerin daha yoğun müdahalelere, yani kapsayıcı bir öğrenci ekibi (KÖE) tarafından bir bireysel eğitim planının (BEP) hazırlanmasına ihtiyacı vardır. Öğrenciye yönelik kapsayıcı ekip, öğrencinin okulda öğretime başladığı günden itibaren 30 gün içinde, engelli öğrenciye bireysel potansiyel ve ihtiyaçlarına göre BEP'i hazırlar ve işlevsel değerlendirme için mesleki kuruluşların önerileri doğrultusunda öğrenme desteği önlemlerini uygular veya BEP eğitimine duyulan ihtiyacın belirlendiği günden itibaren. Bireysel eğitim planının uygulanmasının amacı, çocuğun / öğrencinin düzenli öğretim faaliyetlerine en uygun şekilde dahil edilmesinin yanı sıra, akran grubundaki kabul ve bağımsızlığını sağlamaktır. Bireysel eğitim planı, müfredatın öğrenme sonuçlarını uyarlamaları, belirli etkinliklerin girişini ve öğrenme sonuçlarının elde edilmesini sağlayacak öğretim yöntemlerini içerir.

BEP'nin hazırlanması sırasında, öğrenciye yönelik kapsayıcı ekip, öğrencinin eğitim sürecine dahil olan diğer öğretmenler ve profesyonel ortaklarla işbirliği yapar.

Özel eğitim ihtiyacı olan her öğrenci için uzun vadeli, orta vadeli ve kısa vadeli BEP hazırlanır.

BİREYSEL EĞİTİM PLANININ YAPISI (BEP)

- ▶ **Öğrenci hakkında temel bilgiler** - Bu bölüm, öğrenci hakkında kişisel bilgileri ve aşağıdakiler gibi diğer gerekli bilgileri içerir: eğitim tarihi; önceki müdahalelere ilişkin veriler; tıbbi geçmişi (varsa), öğrencinin / gelişimsel durumun mevcut işleyiş düzeyinin bir bütün olarak tanımlanması, daha sonra alanlara (gelişimsel-bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal durum) ve ayrıca çocuğun bireysel özelliklerine (tercihler, yetenekler, ihtiyaçlar, ilgi alanları vb.).
- ▶ **Farklı alanlarda mevcut başarı seviyesi** - Bu bölüm, öğrencinin desteğe ihtiyaç duyduğu tüm konuların bir listesini, öğrencinin desteğe ihtiyaç duyduğu her konu için mevcut başarı seviyesini, öğrencinin öğrenmesiyle ilgili güçlü yönler ve ihtiyaçlar ve öğrencinin desteğe ihtiyaç duyduğu kararın kanıtı olarak uygun değerlendirme verileri.
- ▶ **Öncelikli ihtiyaçların belirlenmesi** - KÖE öğrencinin profilini ve başarısını (madde 1 ve 2) belgeledikten sonra, bu bilgiler öğrencinin desteğe ihtiyaç duyduğu alanları belirlemek ve önceliklendirmek için kullanılabilir. Bu öncelik alanları, fonksiyonel değerlendirme için uzman kuruluşların tavsiye ettiği kalkınma hedefleri ve müdahaleleri dikkate alınarak farklı fonksiyonel alanlara ayrılmalıdır. Öncelikli ihtiyaçların belirlenmesinde, çocuğun mevcut yetenekleri ve işlevlerinin yanı sıra desteğe ihtiyaç duyan her alan için edinilen yetkinlikler ve ihtiyaçlar da dikkate alınmalıdır. Öğrencinin öncelikli ihtiyaçlarının belirlenmesine dayalı olarak, spesifik, ölçülebilir ve ulaşılabilir olması gereken öğrenme neticeleri planlanır.
- ▶ **Öğretim stratejilerinin ve değerlendirme stratejilerinin belirlenmesi** - Bu bölüm, çeşitli aktörlerin sorumluluklarını, öğrenciyle çalışma yollarını, öğretim ve değerlendirmenin uygulanmasındaki belirli yöntemlerin, tekniklerin ve faaliyetlerin tanımını, öğrenci tarafından elde edilmesi beklenen sonuçları, KEP'ni uygulamak için ihtiyaç duyulacak öğretim yardımcılarını / kaynaklarını ve rolleri açıklar.
- ▶ **Uygulamaya dair zaman çerçevesi** - KEP uygulamasına başlama zaman dilimini, uygulamanın kendisinin dönemini ve öğrencinin ilerlemesinin analizinin yapıldığı zaman dilimini ifade eder.

- **İlerleme Raporu** - Öğrenci ilerlemesini belirlemek için kullanılacak sürekli değerlendirme ve veri toplama için bireysel müfredatın ayrılmaz bir parçasıdır. Rapor, elde edilen öğrenme sonuçlarını, öğrencinin başarısının raporlanma şeklini, raporun hazırlanacağı sürenin belirlenmesini ve raporlama sıklığını kaydeder.
- **KEP geliştirme ve uygulama ekibinin üyelerinin isimleri ve pozisyonları.**
- **KEP'lerin izlenmesi, değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesi.**

DEĞİŞTİRİLMİŞ MÜFREDAT

Karmaşık ihtiyaçları olan öğrenciler için değiştirilmiş bir müfredat hazırlanmaktadır.

Değiştirilmiş müfredat, ilköğretimin her eğitim dönemi için hazırlanır ve öğrencilerin bağımsızlık, kişisel gelişim ve sosyal ilişkiler kazanması ve geliştirmesi gereken yeterliliklere göre öğrenme sonuçlarını belirler. Yani, değiştirilmiş müfredatla, karmaşık ihtiyaçları olan öğrenciler, kültürel hijyen alışkanlıklarının bağımsız bakımı ve performansı, temel iletişim, psikomotor işlevlerin gelişimi, farklı eğitim alanlarından temel bilgiler, temel hayvan edinimi veya kişisel gelişim, kişilerarası ilişkiler, sosyal ilişkiler, sağlıklı yaşam ve dış çevre ile ilişkiler için bilgi edinecekler.

Değerlendirme için uzman kuruluşun tavsiyesi uyarınca, karmaşık ihtiyaçlı öğrenciler değiştirilmiş bir programa göre öğrenimini gerçekleştirirken bu öğrencilerin yararına olması durumunda eğitimlerinin bir bölümünü bir kaynak merkezi veya öğrenme destek merkezi ile ilkokulda görebilirler.

DEĞİŞTİRİLMİŞ MÜFREDATIN YAPISI

- **Öğrenci için temel bilgiler** – Bu bölüm, öğrenci hakkında kişisel bilgileri ve aşağıdakiler gibi diğer gerekli bilgileri içerir: önceki müdahalelere ilişkin veriler; tıbbi geçmiş, çocuğun mevcut işleviş düzeyinin tanımı / genel olarak gelişimsel durum ve daha sonra alanlar (gelişimsel-bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal durum), eğitim tarihi; yanı sıra çocuğun bireysel özellikleri (tercihler, yetenekler, ihtiyaçlar, ilgi alanları vb.).
- **Farklı alanlarda mevcut başarı düzeyi** - Bu bölüm, öğrencinin bağımsızlığını kazanması ve geliştirmesi gereken yetkinliklere

dayalı öğrenme neticelerinin bir tanımını, kişisel gelişim ve sosyal ilişkilerin gelişimini, yani yaşam becerilerini, ilerlemeyi izlemek için uygun verileri ve öğrenmede elde edilen sonuçları ve öğrencinin bu tür bir desteğe ihtiyacı olduğuna dair kararın kanıtı yanısıra , değiştirilmiş programın hazırlık dönemine kadar öğrenme sonuçlarının başarı düzeyini kapsar.

- ▶ **Öncelikli ihtiyaçların belirlenmesi** - işlevsel değerlendirme için uzman kuruluşlar tarafından önerilen kalkınma hedefleri ve müdahaleleri zorunlu olarak dikkate alınır. Öncelikli ihtiyaçların belirlenmesinde, çocuğun mevcut yetenekleri ve işlevlerinin yanı sıra desteğe ihtiyaç duyan her alan için edinilen yetkinlikler ve ihtiyaçlar da dikkate alınmalıdır. Öğrencinin öncelikli ihtiyaçlarının belirlenmesine dayalı olarak, spesifik, ölçülebilir ve ulaşılabilir olması gereken öğrenme neticeleri planlanır.
- ▶ **Öğretim stratejilerinin, yaşam becerileri gelişimini desteklemek stratejilerinin ve değerlendirme stratejilerinin belirlenmesi** – Bu bölüm, öğrencinin özel ihtiyaçlarına göre öğretim materyallerinin, etkinliklerinin ve prosedürlerinin ayarlamalarını, öğretim bölümünde ve yaşam becerileri geliştirme bölümünde öğrenciyle çalışma yollarını, başarıları izleme yönteminin tanımını ve elde edilen öğrenme sonuçları, değiştirilmiş programı uygulamak için ihtiyaç duyulacak kaynaklar ve çeşitli paydaşların rolleri ve sorumlulukları açıklar.
- ▶ **Uygulama zaman dilimleri** - Değiştirilen programın uygulanmasına başlama süresi, uygulamanın kendisi ve öğrencinin ilerlemesinin analizinin süresine aittir.
- ▶ **İlerleme Raporu** - Sürekli değerlendirme ve öğrenci ilerlemesini belirlemek için kullanılacak veri toplama için değiştirilmiş program planının ayrılmaz bir parçasıdır. Rapor, elde edilen öğrenme sonuçlarını, bunların öğrencinin başarısı hakkında ne şekilde raporlanacağını, raporun hazırlanacağı sürenin belirlenmesini ve raporlama sıklığını kaydeder.
- ▶ **Değiştirilmiş programın geliştirilmesi ve uygulanmasına dair ekip üyelerinin isimleri ve konumları.**
- ▶ **Değiştirilmiş programın izlenmesi, değerlendirilmesi ve revizyonu.**

KEP VE DEĞİŞTİRİLMİŞ PROGRAMIN İZLENMESİ, DEĞERLENDİRİLMESİ VE REVİZYONU

Okul kapsayıcı ekibi ve kapsayıcı öğrenci ekibi, KEP'nin ve değiştirilen programın uygulanmasından sorumludur. Öğrencinin eğitim sürecinin bir parçası olan ebeveynler / veliler ve öğretmenler ile destek sağlayan diğer kişiler, KEP'nin bir kopyasına veya değiştirilmiş bir programa sahip olmalı ve özel sorumlulukları hakkında bilgi edinmelidir.

Okul kapsayıcı ekibi, KEP'ına veya değiştirilmiş bir programa göre eğitilen her çocuğu izlemek için mekanizmalar kurar, okul müdürü ise okul kapsayıcı ekibinin çalışmalarını düzenli olarak izler ve bundan sorumludur.

KEP veya değiştirilmiş programın değerlendirilmesi bir öğretim yılı içinde en az iki kez yapılır ve ihtiyaçlara bağlı olarak ve daha sıklıkla, öğrencinin KÖE veya değiştirilmiş programla planlandığı gibi benimsediği bilgi, beceri, beklenen sonuçları ve sağlanan öğretim stratejilerinin etkililiğini analiz etmenin gerekli olduğu, kapsayıcı öğrenci ekibi tarafından KÖE ve değiştirilmiş bir program ile yapılır.

Planlanan sonuçların çoğu elde edilirse, yeni bir KEP veya değiştirilmiş bir program geliştirilmelidir. Planlanan öğrenme sonuçların çoğuna ulaşılmazsa, KEP veya değiştirilmiş müfredat revize edilmeli ve aynı sonuçlar daha uzun bir süre için tasarlanmalı ve yeni öğretim stratejileri uygulanmalıdır. Öğrenci, planlanan / beklenen öğrenme sonuçlarının ve revize edilmiş KEP veya değiştirilmiş programın çoğunu başaramazsa, işlevsel değerlendirme için meslek kuruluşlarına geri gönderilir.

EK DERSLER

Beklenen sonuçları elde etmek için belirli konular için ek desteğe ihtiyaç duyan öğrenciler için ek dersler düzenlenir, örneğin, bir öğrencinin, ebeveyninin, yani velinin talebi üzerine veya öğretmenin takdirine bağlı olarak. Öğretmen öğrencilerin ihtiyaçlarına göre ek dersleri planlar. Öğrenciyi, ek dersler ziyaret etme ihtiyacı için, sınıf öğretmeni, konuyla ilgili kayıtları tutar ve veliyi, yani çocuğun velisini, ihtiyacın tespitinden itibaren üç gün içinde bilgilendirir. Ek dersler kapsamında, ana dili öğretimin gerçekleştiği dilden farklı olan çocukların dil engellerini aşmak amacıyla öğretim dili öğrenimi düzenlenir.

X.

YAŞ ÜZERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN İLKÖĞRETİME KATILIMI

Ülkemizde ilköğretim tüm çocuklar için zorunlu olmakla birlikte, her zaman çeşitli nedenlerle (sosyo-ekonomik durum, marjinal grup üyeleri vb.) okula kayıt yaptırmamış veya eğitim sırasında okulu bırakmış çocuklar bulunmaktadır.

ÖĞRENCİ KAYDI, ÖĞRETİMİN ORGANİZASYONU VE UYGULANMASI

İlköğretim Kanununun 14. maddesi, bu sorunun ayrı paragraflarda belirtilen çeşitli yönlerini aşağıdaki gibi kapsamaktadır: (1) Öğretime dahil edilmeyen ve uygun ilköğretime dahil olma yaş sınırını aşan çocuklar, diğer çocuklar gibi eşit koşullarda ilköğretim hakkına sahiptir; (2) Bu maddenin (1) fıkrasında belirtilen çocuklar için, uygun ilköğretim bölümüne dahil edilmesini sağlayacak uyarlanmış müfredatlar hazırlanır; (3) Bu maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen çocukların bilgilerinin incelenmesi, Büro tarafından belirlenen araçlarla eğitim sürecine dahil edilmeden önce okul tarafından yapılır. Bilgilerinin doğrulanmasından sonra, çocuğa uygun ilköğretime kaydını yaptırmak için sertifika verilir; (4) Bu maddenin (2) fıkrasında atıfta bulunulan uyarlanmış müfredat, Büro tarafından hazırlanır ve Bakan tarafından belirlenir ve (5) Bu maddenin (3) numaralı fıkrasında belirtilen belgenin şekli ve içeriği, Büro'nun teklifi üzerine Bakan tarafından belirlenir.

Söz konusu maddeye göre her okul, baş vuran yaşı geçmiş öğrenci varsa normal sınıflara dahil etmekle yükümlüdür.

Her şeyden önce, daha büyük öğrencilerin diğer veya yaklaşık yaşlarındaki öğrencilerle sınıfta değillerse veya öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak okulda bilgi ve becerilerin farklı şekilde kazanıldıklarında kendilerini çevreye dahil hissetmedikleri birkaç faktör göz önüne alındığında, bu öğrencilerin okula dahil edilmesi için öğrencilerin ilgisine en uygun çözümü bulmak gerekir.

Okuldaki profesyonel hizmetin ve sorumlu öğretmenin (alt sınıflardan) daha büyük yaştaki öğrencilerle sohbet etmesi ve okula yeni başlayan büyük öğrencinin sosyal bağlamı hakkında olabildiğince fazla bilgi almaya çalışması gerekir.

Bundan başka güven, saygı ve anlayış ilişkisi kurmanın yanı sıra öğrencinin öğretme ve öğrenmeyle ilgili gerçekçi beklentiler yaratmasına yardımcı olması lazım.

Öğrenci, okula kayıt olana kadar derse hiç devam etmemişse (okula kayıt olmamışsa) birinci sınıftan müfredata uygun olarak eğitimine başlar. Ancak öğrencinin yaşına bağlı olarak, kendi yaşında veya yaklaşık olarak öğrencilerle derslere girecek ve aşağıdaki gibi bir sınıfa dahil edilecektir:

▶	İlköğretimin ilk döneminde (okul, 10 yaşına kadar olan öğrenciler dahil, kayıt olan öğrenci ile diğer öğrenciler arasındaki en büyük farkın 2 yıldan fazla olmaması esasına göre işleyecek) ve
▶	İlköğretimin ikinci döneminde (15 yaşına kadar olan öğrenciler dahil edilir, yine kayıt edilen öğrenci ile normal öğrenciler arasındaki yaş farkı 2'yi, yani altıncı sınıftaysa 3 yaşı geçmemelidir).

Öte yandan, öğrenci okula kaydolduysa ve daha sonra ayrıldıysa, tamamladığı sınıf için son şahadetname dikkate alınır ve bir sonraki sınıfa yaklaşık yaştaki öğrencilerin bulunduğu sınıfa kaydolur (iki yıldan fazla fark olmadan).

Öğretime katılması gereken ve o zamana kadar bazı yaygın eğitimlerde yer alan öğrencinin veya belirli nedenlerle belirli bir sınıfı tamamladığına dair uygun belgelerin bulunmaması ve ebeveynlerinin / velilerinin derslere katıldığına ve belli bir sınıfı tamamladığına dair beyanı durumunda, öğrencinin bilgisi, okulun Eğitim Geliştirme

Bürosundan belirli bir öğrenci için talep edeceği belirli konularda (ana dili, yani öğretimin yapıldığı dil, matematik ve fen bilimleri) araçlar / bilgi testleri ile kontrol edilir.

Bilgi seviyesi belirlendikten sonra, öğrenci, ilkokulun birinci veya ikinci döneminde, yaklaşık yaştaki öğrencilerden oluşan bir sınıfa dahil edilmesine ilişkin yönergelere uyarak uygun bir sınıfa atanır.

Aynı okulda yaş sınırını aşan daha fazla öğrenci varsa, aynı sınıfta gruplandırılmamaları, birkaç sınıfta eşit olarak dağıtılması önerilir.

ÖĞRETME, ÖĞRENME VE ÖĞRENCİ GELİŞİMİ

Öğrencinin uygun sınıfa dahil edilmesinden sonra öğretmen, Eğitim Geliştirme Bürosu tarafından geliştirilen özelleştirilmiş müfredata dayalı olarak yaşın üzerindeki öğrenci ile çalışmak için bir plan hazırlar.

Öğretmen, öğrencinin planına göre başarılarını izler ve öğrencinin belirli bir sınıftan beklenen sonuçları elde ettiğini düşündüğünde Öğretmenler Konseyi'ne bilgi verir ve öğrenciye tamamladığı sınıf için sertifika verilir.

Öğretmen daha sonra planı bir sonraki sınıf için ayarlanmış müfredata uygun olarak hazırlar / tamamlar ve öğrencinin ilerlemesini ve başarılarını izler.

Bir okuma yılında, ileri yaşlı öğrenci, başarı ve sonuç gösterirse, uyarlanan müfredata göre tamamladığı iki sınıf için sertifika alabilir. Atandığı sınıfta derslere devam eder.

Öğrenci ve okuldaki meslek arkadaşlarına liderlik eden öğretmenin görüşüne göre, öğrenci asgari sonuç alamazsa aynı sınıfta kalabilir (diğer öğrencilerden 2 veya 3 yaş büyük değilse), böyle durumlarda Öğretmenler Kurulu karar alır.

Yaşı büyük olan bir öğrenci, altıncı sınıfı bitirme belgesi olmadıkça ve belirli nedenlerle altıncı sınıfı bitirdikten sonra okulu terk etmedikçe, ilköğretimin üçüncü dönemine atanamaz.

Üçüncü döneme kadar (yedinci sınıfa kadar) tüm öğrenciler, uyarlanan programlara göre başarıya ulaşmalı ve dokuz yıllık ilkokul müfredatına göre son dönemdeki öğretime (yedinci sınıftan dokuzuncu sınıfa kadar) düzenli olarak katılmalıdır.

16 yaşını dolduracak ve ilkokulu bitirmemiş olan tüm öğrenciler, yetişkin eğitimi programına göre ilköğretime devam edebilecekler.

YAŞI BÜYÜK ÖĞRENCİLER İÇİN DİĞER DESTEK TÜRLERİ

İlköğretim Kanunu'na (Madde 37) göre, okulun talebi üzerine, yerel halkın eğitimin önemi konusunda farkındalığını artıracak eğitim arabulucularının ödüllendirilmesi için bir prosedür başlatılabilir, okul personeline ise bu öğrenci kategorisinin özellikleri ve ihtiyaçları anlatılır.

Okul, faaliyet gösterdiği ortamda da (eğitim arabulucuları ve okula dahil etme ekipleri tarafından gerçekleştirilecek) forumlar, atölye çalışmaları ve bireysel ziyaretlerle okul dışında çocukları olan ebeveynler hakkında bilgi ve farkındalık yaratabilir.

Bu öğrencilerin öğrenme sürecindeki desteği ile ilgili olarak, okul yani öğretmenler, öğrencileri ek ve / veya ek derslere dahil etmelidir (uyarlanmış müfredattan beklenen sonuçların daha kolay benimsenmesi için, yani belirli içeriklerin daha hızlı öğrenilmesi ve bir sonraki sınıfa geçiş sürecinin hızlandırılması için).

Ayrıca, İlköğretim Kanunu (Madde 36), öğrencilerin içeriği daha kolay benimsemelerine, ev ödevlerini yazmalarına vb. yardımcı olacak veliler olarak yabancıların katılımını öngörür.

Velilere en çok öğrencilerin dil engelleriyle karşılaştıkları ortamlarda ihtiyaç duyulabilir (özellikle Makedon dilinin, yani derslere devam ettiği dilin Roman öğrencilerin anadili olmadığı ve bu nedenle derslere devam etmekte sorun yaşadıkları durumlarda).

MÜLTECİ ÇOCUKLARIN VE VATANDAŞLIĞI OLMAYAN ÇOCUKLARIN İLKÖĞRETİME DAHİL EDİLMESİ

Yabancı uyruklu veya vatandaşlığı olmayan çocuklar, mülteci çocuklar, sığınmacılar, mülteci statüsü olan çocuklar, ikincil koruma altındaki çocuklar ve ülkemizde ikamet eden geçici koruma altındaki çocuklar, İlköğretim Kanunu'na göre (Madde 13) Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin çocuk vatandaşları ile eşit koşullar altında ilköğretim hakkına sahiptirler.

Bu çocuklar için, Makedon dili ve Kiril alfabesi çalışması düzenlenir ve Eğitim Geliştirme Bürosu tarafından hazırlanan programlara dayalı olarak en az bir yıl süreyle belirli konulardaki bilgilerin telafisi desteklenir.

Derslere katılmak için gereken temel dil bilgisini edindikten sonra, Eğitim Geliştirme Bürosu tarafından hazırlanan testlerde öğrencilerin gösterdikleri bilgi neticesinde, uygun sınıflardaki sıradan eğitime dahil

edilirler (matematik ve fen bilimleri derslerinden, yani biyoloji, kimya ve fizik derslerinden).

Normal sınıflara katıldıktan sonra, okul bu öğrencilere dili öğrenmeleri ve sınıfın ve okulun yaşamı ve çalışmalarına katılımları için ek destek sağlamaya devam eder.

XI.

BİLGİ VE BECERİLERİN NOTLANDIRILMASI

Öğrencilerin notlandırılması, öğretim ve öğrenme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır; öğretimde öğrenci başarısının sürekli olarak izlenmesi, kontrol edilmesi ve değerlendirilmesidir.

Notlandırma, yazılı, sözlü ve uygulamalı testleri, sınavları, projeleri ve bir portföyü içeren önceden tanımlanmış öğrenme standartlarına ve sonuçlarına göre bilgi, beceri ve yetkinliklerin değerlendirilmesi sürecidir.

İlk eğitim döneminde derse giren öğrencilerin KEP'ına göre başarıları betimsel olarak değerlendirilir. İkinci ve üçüncü eğitim döneminde KEP'ına göre derslere devam eden öğrencilerin başarıları betimsel ve sayısal olarak değerlendirilebilir. Değiştirilmiş bir programa göre derslere katılan öğrenciler, belirlenen öğrenme sonuçlarının bireysel başarısına göre ilköğretimin tüm eğitim dönemlerinde tanımlayıcı olarak değerlendirilir.

Engelli öğrencilerin notlandırma şekli, Eğitim Geliştirme Bürosu'nun önerisi üzerine Bakan tarafından belirlenir.

Bireysel eğitim planına ve değiştirilmiş programa göre derslere katılan öğrenciler için notlandırma, öğrencinin katılımına ve gerçekleştirilen ayarlanmış öğrenme sonuçlarının derecesine göre yapılır.

Özel eğitim ihtiyaçları olan öğrencilerin notlandırılması için, öğretmen notlandırmayı planlar ve belirli notlandırma yöntemlerini seçer ve belirli prosedürleri ve araçları seçer / geliştirir; değerlendirme sürecini yürütür;

bir not oluşturur; değerlendirme sürecinde edinilen bilgileri analiz eder ve bilgilendirir ve gelecekteki öğretim planları hakkındaki bilgileri kullanır.

Her öğrencinin izleme ve notlandırılma yolu, bilişsel yeteneklerine, olanaklarına, sınırlamalarına ve ifade şekline göre özel olarak ayarlanır.

Öğretimin gerçekleştirilmesinde, öğrencinin başarılarının notlandırılması için aşağıdaki yöntemler kullanılır: öğrencinin önceki bilgilerinin değerlendirilmesi (tanısal notlandırma), biçimlendirici notlandırma ve özetleyici notlandırma.

Notlandırma yöntemi öğrencilerin özel ihtiyaçlarına göre uyarlanır: Braille yazılı testler, büyütülmüş format, elektronik versiyon, ses formatında vb. yardımcı teknoloji kullanımı, test için daha uzun süre, test sorularını okumaya yardımcı olmak, denetimli molalar ve esnek müfredat, bir eğitim asistanının varlığı.

Notlandırma süreci, öğrencinin yeteneklerine bağlı olarak öz değerlendirmesini içerir.

ÖEP'lı öğrencilerin tüm notlandırma yöntemlerinin etkili bir şekilde uygulanması için, okul, değerlendirmeyi aşağıdaki seviyelerde planlar:

- Okulun gelişiminde ve yıllık çalışma programında notlandırmanın planlanması;
- Mesleki varlıkların çalışma planlarında notlandırmanın planlanması;
- Yıllık çalışma programında notlandırmanın planlanması ve KOE'nin planlanması;
- Okuldaki profesyonel ortakların çalışma planlarındaki notlandırmayı planlamak;
- Öğretmenin yıllık planlamasında, tematik planlamasında ve ders planlamasında notlandırmanın planlanması.

Notlandırmanın oluşturulması, müfredattan alınan değerlendirme standartlarına göre gerçekleşir.

Not, program birimi (konu / alan) ve öğretim yılının belirli bir dönemi (çeyrek, yarıyıl ve öğretim yılının sonu) tamamlandıktan sonra oluşturulur.

KEP veya değiştirilmiş bir programa göre ders alan öğrenciler için not, hedeflerin gerçekleştirilmesi ve KEP veya değiştirilmiş bir programa göre beklenen öğrenme sonuçlarının elde edilmesinden sonra oluşturulabilir.

Sınıfı oluştururken (tanımlayıcı / sayısal) öğretmen, belirli bir öğrencinin notlandırılmasında objektifliğe ulaşmak için tamamlanan tüm araçları ve öğrenci kağıtları, öğrenci için bir portfolyo tutma, çalışma örnekleri, gözlemlenen davranış kalıpları, kontrol listeleri, anekdot notları vb. ibi biçimlendirici değerlendirmeden toplanan kanıtları kullanır.

İlkokulda her ders saatinde öğrencilerin başarılarının kontrolü yapılır ve öğretmen bir yarıyılta en az iki kez genel not oluşturur.

Öğretmen belirli bir konu için oluşturulmuş notu pedagojik dokümantasyona yazar.

Pedagojik dokümantasyonda, öğrencinin dersleri takip ettiği programın türü belirtilir (KEP, değiştirilmiş program ve uyarlanmış müfredat).

Pedagojik kayıtlarda, tanımlayıcı değerlendirme için alan öngörülmüştür.

Öğretmen, öğrencilere verilen notlar hakkında üç ayda bir, yarıyıl ve öğretim yılının sonunda sınıf konseyini bilgilendirir.

Sınıf öğretmeni, yani sınıf başkanı ders yılı boyunca öğrenciye her derste elde ettiği ilerleme ve başarıları hakkında ayrı ayrı bilgi verir.

Sınıf öğretmeni, yani sınıf başkanı, öğrencinin ilk çeyrek, birinci yarıyıl, üçüncü dönemdeki başarısını ve davranışını belirlemek için sınıf konseylerinin bitiminden en geç üç gün sonra, bir veli toplantısında her dönem en az iki kez öğrencinin başarısı hakkında ebeveyine / veliye kayıt kâğıtlarını sunarak bilgi verir.

Öngörülen değerlendirme dönemleri (çeyrek, dönem, yıl sonu) sonunda elde edilen başarılar hakkında bilgilendirmenin yanı sıra ebeveynler / veliler sözlü veya yazılı olarak (bireysel karşılaşmalarda), yazılı notlar, kayıt sayfaları, kontrol listeleri, yazılı yorumlar ve diğer öğrenci çalışmalarıyla sürekli bilgi alıyolar.

Öğrenci başarısına ilişkin bireysel veriler yalnızca ebeveynler / veliler, öğretmenler ve gerekirse uzman danışmanlar tarafından kullanılabilir.

Yerel, eyalet yetkilileri ve genel halk, verilere yalnızca toplu değerlendirme verileri olarak ulaşılabilir.

XII.

KAYNAK MERKEZLİ ORTA OKULLARIN VE EĞİTİMİ DESTEKLEME MERKEZLERİNİN KAPSAYICI EĞİTİMDEKİ ROLÜ

2019 tarihli İlköğretim Kanununa göre özel eğitim ihtiyacı olan tüm öğrencilere kaliteli eğitim verebilmek amacıyla özel okullar kaynak merkezi olan okullara, özel sınıflar ise öğrenme destek merkezlerine dönüştürülüyor.

Bu okulların ve sınıfların sahip olduğu kaynaklar, uzmanların bilgi ve deneyimleriyle birlikte öğrencilere, ebeveynlere / velilere, öğretmenlere ve uzman danışmanlara gerekli desteği sunmak için mevcut olacaktır.

Kapsayıcı bir eğitim sistemi oluşturmada, kaynak temelli ilkokullar ve öğrenme destek merkezleri, değişimin uygulanmasında kilit rol oynar.

Onlar, karmaşık ihtiyaçları olan öğrencilerin yetiştirilme ve eğitim sürecine katkıda bulunmaya devam edecekler, ancak aynı zamanda normal okulları ve ilgili tüm paydaşları desteklemede ek bir role sahip olacaklar. Mesleki bilgileri ve önceki deneyimleri, ÖEİ'li tüm öğrencilerin katılım ve öğrenme başarısını geliştirme kapasitesini geliştirmek için okullara katkıda bulunacaktır. Kaynak Temelli Okullar ve Öğrenme Destek Merkezleri, eğitim ve öğretime erişimi kolaylaştırarak, özel toplum hizmetleri sunarak, istihdamı ve bağımsız yaşamı destekleyerek çocukların ve öğrencilerin katılımını destekleyecektir.

Okullar arası ile kaynak merkezli okullar arasındaki işbirliği kapsayıcı politika ve uygulamaların gerçekleşmesi esnasında teşvik edilmeli ve geliştirilmelidir. Bu tür bir işbirliği, bir yandan, bir kaynak merkezi ve öğrenme destek merkezlerine sahip okullardaki personele, ÖEİ'li öğrencilere eğitim sisteminde destekleme rollerini sürdürmeleri için fırsatlar yaratmaktadır. Öte yandan, normal okullardaki personele, özel

eğitim ihtiyacı olan öğrencileri en iyi şekilde kabul etmek ve onlarla çalışmak için maksimum destek alma fırsatları sunarlar.

Kaynak merkezi okulları ve öğrenme destek merkezleri, okul öncesi eğitimden ilköğretim, orta öğretimden yetişkin eğitime kadar çeşitli eğitim seviyelerinde destek sağlamalıdır. Bir kaynak merkezi olan ilkokullar, öğrenme destek merkezleri ve diğer ilkokullar arasındaki işbirliği biçimi, Eğitim Geliştirme Bürosu'nun önerisi üzerine Eğitim Bakanı tarafından kabul edilen özel bir kanunla düzenlenmiştir.

KAYNAK MERKEZLİ OKULLARIN VE ÖĞRENİME DESTEK MERKEZLERİNİN FAALİYETLERİ

Kaynak merkezi okullarının ve öğrenim destek merkezlerinin çalışmalarında iki rolü vardır:

- Bir yandan, işlevsel değerlendirme için meslek kuruluşlarının tavsiyelerine uygun olarak, karmaşık ihtiyaçları olan öğrencilere eğitim faaliyetinin bir bölümünü sağlamak için geleneksel uzmanlık rollerini sürdüreceklerdir. Bu öğrenciler, kaynak temelli okullarda veya öğrenme destek merkezlerinde değiştirilmiş bir programın bir bölümünü takip edecekler ve bu sayede yaşam becerileri, öz bakım, kişisel hijyen, konuşma geliştirme, iletişim becerileri ve duygusal gelişim geliştirecekler. Kaynak merkezi okulları ve öğrenim destek merkezleri, yüksek düzeyde desteğe ihtiyaç duyan öğrencilere hitap edecek özel bilgi, hizmet ve donanıma sahiptir ve bu da onların bireysel ihtiyaçlarına odaklanmalarına olanak tanır.
- Diğer yandan onların materyal, mekansal ve insan kaynaklarını göz önünde bulundurarak, başarılı bir kaynaştırma için en önemli halka olan okulları destekleyecek kaynak merkezleri olacaklar. Teknik ekipmanlarını, mesleki bilgilerini ve deneyimlerini kullanarak, öğretmenlere, uzman danışmanlara, kapsayıcı ekibe, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına cevap vermeye ilgili kendi bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için destek sağlayacaktır. Onlar çevreye uyum sağlamaya yardımcı olmalı, bireysel bir eğitim planının oluşturulmasına, özel öğretim araç ve gereçlerin geliştirilmesine katılmalıdırlar.

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde özel okullar, yani tedavi ettikleri engelliliğin türüne göre bölünmüş kaynak merkezi olan okullar vardır.

Bu okullar, kapsayıcı eğitim sisteminin ve sahip oldukları misyon ve vizyonun geliştirilmesinde, farklı ihtiyaçları olan öğrencilere hizmet ve kaynak sağlamak için kapasitelerini güçlendirmeye ve geliştirmeye odaklanmalıdırlar.

KAYNAK MERKEZİ OKULLARIN KAPASİTELERİ VE ÖĞRENİM DESTEK MERKEZLERİ

2020/21 öğretim yılından itibaren kaynak merkezleri ve Öğrenme Destek Merkezleri ile İlköğretim okullarına dönüştürülen özel ilkokulların ve ilkokullardaki özel sınıfların yeni rolüne göre, mesleki ve organizasyonel yapıları ile geniş bir hizmet / faaliyet yelpazesi sunacaktır. : eğitim, danışmanlık, rehabilitasyon vb.

Kaynak merkezi okulları ve öğrenme destek merkezleri, karmaşık ihtiyaçları olan öğrencilerin eğitim faaliyetlerine ek olarak aşağıdakiler için de hizmet vermektedir:

- ▶ Eğitim ve kişisel asistanların koordinasyonu;
- ▶ Okullar için özel didaktik öğretim araçları (Braille ders kitapları ve edebiyat, dokunsal yardımlar, vb.);
- ▶ Alanda yönlendirme ve hareketlilik, işaret dilinin kullanılması, yardımcı teknolojinin iletişim ve öğrenme desteği için bir araç olarak kullanılması, Braille alfabesi / makine / bilgisayar kullanımı vb.
- ▶ Kaynak özel öğretmenleri ve rehabilitasyon görevlilerinin gezici hizmetleri;
- ▶ Okullara dahil olan engelli öğrenciler için destek (okulun uzmanlığına göre);
- ▶ belirli engelleri olan öğrencilerle çalışmaları için ilkokul öğretmenlerine profesyonel destek sağlamak;
- ▶ öğrencinin ev ortamında çalışmak ve ailelere destek (destek grupları, eğitimler, danışmanlık, vb.);
- ▶ rehabilitasyon tedavileri: konuşma terapisi tedavileri, duyuşsal uyarım, sanat terapisi, Montessori yöntemi, grafomotor ve motor beceriler, vb.
- ▶ engelli yetişkinler için mesleki eğitim / yeterlilik / ek eğitim;
- ▶ Mesleki rehabilitasyon ve yönlendirme, eğitim ve işgücü piyasasına dahil olma.

DÖNÜŞÜM PLANLARININ HAZIRLANMASI

Dönüşümün biçimi ve içeriği her okula özel olacak ve birkaç faktöre bağlı olacaktır: mevcut kaynaklar, birlikte çalıştığı öğrenciler, hizmet vereceği bölge vb. Okulun işlevsel olması ve gelecekte hizmet sunmaya yönelik vizyon ve kaynaklarla uyumlu olması için planın organizasyon yapısını da değiştirmesi (reform yapması) gerekecektir. Ayrıca, okul içinde belirli hizmet verecek, örneğin seyyar hizmet, rehabilitasyon hizmeti, eğitim hizmeti vb. Farklı ekipler oluşturulacaktır. Plan yapılırken, okulun kullanabileceği beşeri sermayenin bir analizinin yapılması, yani bunların etkililiğini ve verimliliğini değerlendirmek ve ardından tüm kaynakları rasyonelleştirmek için tavsiye edilir.

Okulları desteklemede alacakları yeni rol, yeni yetkinlikler ve beceriler gerektirecektir. Özel eğitimcilerin ve rehabilitasyon görevlilerinin ve diğer profesyonellerin kendilerinden gerekli olacak yeni görevleri en iyi nasıl yerine getirecekleri konusunda ek eğitim ve rehberlik almaları çok önemlidir.

XIII.

ÖĞRETMENLERİN PROFESYONEL GELİŞİMİ

Öğretim kadrosu ve mesleki yeterliliği, eğitim sürecinde başarının temelini oluşturur. Etkili kapsayıcı eğitim elde etmek için, öğretmenlerin yeterliliklerinin geliştirilmesinin temeli olan dört temel değere odaklanmaları gerekir:

- Öğrencilerin farklılıklarına saygı;
- Tüm öğrencilere destek;
- Takım çalışması;
- Sürekli kişisel mesleki gelişim.

Kapsayıcı ve eşitlikçi bir eğitim sisteminin olabilmesi için tüm öğretmenlerin öğrenciler arasında var olan farklılıklara yaklaşımı, olumlu bir tutum ve kapsayıcı uygulamalar anlayışı ile olmalıdır. Öğretmenler, ilk üniversite eğitimleri sırasında bu tür kapsayıcı uygulamalara hazırlık konusunda bilgi edinebilirler. Bu amaçla, öğretim kadrosu üreten fakültelerin, yeni İlköğretim Kanununa uyum sağlamak amacıyla çalışma programlarının revizyonunu yapmak için birbirleriyle işbirliği yapması gerekmektedir. Aynı doğrultuda, konu programları aracılığıyla kapsayıcı eğitim için hedeflerin ve içeriklerin tanınacağı yeni çalışma programları hazırlanması önerilmektedir. Çalışma programlarının hazırlanmasının disiplinlerarasılıklarını hesaba katması gerektiğine

dikkat etmek önemlidir, bu da pedagojik biliminden daha fazla alanın entegre edilmesi gerektiği anlamına gelir.

Böyle bir çalışma programı ile, başlangıç eğitiminde geleceğin öğretmeni, kapsayıcı uygulamaların başarılı bir şekilde uygulanması için yeterlilikler kazanacaktır, örneğin:

- ▶ Tüm öğrenciler hakkında iyi bilgilendirilmiş;
- ▶ Öğrenciler arasındaki fiziksel, duygusal, sosyal ve kültürel farklılıkları bilir ve anlar;
- ▶ Hassas sosyal gruplardan öğrencileri desteklemenin yollarını bilir;
- ▶ Farklı motivasyon yollarını bilir;
- ▶ Öğrencileri bireyselliklerine saygı duyarak tanır ve teşvik eder;
- ▶ Farklı öğrenme modellerini ve öğrenmeye yaklaşımları uygular;
- ▶ Uygun öğretim yöntemlerini, stratejilerini ve öğretim tekniklerini bilir ve uygular;
- ▶ Öğretim becerilerine sahiptir;
- ▶ Değişimi kabul etmede demokrasi, saygı, dostluk, işbirliği, hoşgörü, uyum yeteneği ve esnekliğe sahiptir;
- ▶ Yeni fikirlere, yaklaşımlara ve bilgilere açıklık.

Öte yandan, öğretmenlerin mesleki gelişimi, normal okullarda öğretmenlerin karşılaştığı yeni zorluklar nedeniyle özellikle önemlidir ve öğrencilerin artan ve farklı ihtiyaçlarına cevap vermesi gerekir.

Öğretmenler için temel yeterliliklere uygun olarak, Eğitim Geliştirme Bürosu akredite programlar kataloğundaki, kapsayıcı eğitim programlarına özel dikkat göstermelidir. Tüm öğretmenler için öncelikli eğitimler, kapsayıcı eğitim için öğretmenlerin yetkinliklerini güçlendirmeye yönelik programların yanı sıra özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerle ve ek desteğe ihtiyaç duyan diğer öğrenci kategorileriyle çalışmaya dayalı gereken bilgi ve becerileri güçlendirmeye yönelik diğer programlar olmalıdır.

Ayrıca, pedagojik-psikolojik ve metodolojik mevcut akredite çalışma programının yeniden eğitim (PPM) için yeni kapsayıcı konu programlarının eklenmesiyle revize edilmesi gerekmektedir.

Öğretmen eğitime yönelik çalışma programları aracılığıyla bu yetkinliklerin ve değerlerin güçlendirilmesi, onların bilgi edinmesini ve yeni zorluklara cevap verebilecekleri beceriler geliştirmelerini sağlayacaktır. Ancak bu şekilde, tüm ülke düzeyinde sistemli bir çözüm ile öğretmenler, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermeye hazır olacaktır.

XIV.

İZLEME, DEĞERLENDİRME VE RAPORLAR

Kapsayıcı eğitim sistemini ulusal düzeyde uygulamak ve sürdürmek amacıyla, kapsayıcı eğitim doğrultusunda kapsamlı kalite standartları (kapsayıcı eğitim için uluslararası standartlara uygun olarak) ve ilerlemeyi izleme mekanizmalarının getirilmesi gerekmektedir⁹. Bu amaçla, devlet, açıkça tanımlanacak izleme (izleme) ve değerlendirme (değerlendirme) için bir plan geliştirmelidir: göstergeler (girdi, süreç ve çıktı), doğrulama kaynakları, zaman çerçevesi (son tarihler), sorumlu kurumlar ve mali çıkarımlar.

İZLEME VE DEĞERLENDİRME GENEL OLARAK AŞAĞIDAKİLERİ ÖLÇMEYİ / DEĞERLENDİRMEYİ AMAÇLAMALIDIR:

- ▶ Öğrenci kabulüne yönelik ayrımcı olmayan kurallar, politikalar ve uygulamalar;
- ▶ Tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını belirleyip ifade edebilmelerini desteklemek için geliştirilen politika ve stratejiler;
- ▶ Şiddete karşı açık politikanın varlığı;
- ▶ Tüm öğrencileri kabul etme ve arkadaş yanlısı bir okul ortamı yaratma konularında personel eğitimi;
- ▶ Öğrenciler ve ailelerle saygı ve işbirliği içinde çalışma;

⁹ Kapsayıcı eğitim hakkına ilişkin Genel Yorum No. 4 (2016). Şu linkte mevcut: https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/kplp_opsht_komentar_br_4_-_inkluzivno_obrazovanie.pdf

- ▶ Öğrencilerin ve ailelerin okul topluluğuna ve sınıfa aktif olarak katılmalarına yardımcı olacak stratejiler;
- ▶ Öğrenciler için bilgiye ve danışmanlığa erişim.

İÇ VE DIŞ İZLEME

Kapsayıcı Eğitiminin eğitim kurumlarında uygulanması iki düzeyde izlenir:

- ▶ İç izleme (okul düzeyinde) ve
- ▶ Dış izleme (ulusal düzeyde).

İç izleme, Eğitim ve Bilim Bakanlığı'ndan alınan yönergeler takip edilerek eğitim kurumu bünyesinde gerçekleştirilir:

▶	Okulu kapsayan ekip, okul düzeyinde kapsayıcı uygulamaları izlemek için mekanizmalar kurar ve kapsayıcı öğrenci ekibinden (okul içinde oluşturulan her şeyi kapsayan öğrenci ekiplerinden) veri toplar ve analiz eder.
▶	Okul kurulu, okul kapsayıcı ekibinin çalışmalarını düzenli olarak izler

Okul, kapsayıcı eğitimin uygulanmasına ilişkin verileri girmesi gereken yıllık bir rapor sunmakla yükümlüdür (EBB'dan alınan talimatlara göre oluşmuş).

Dış izleme, yasal yetkileri dahilinde DEM, EGB ve MEÖM tarafından gerçekleştirilir. DEM, okul çalışmalarının ayrılmaz bir şekilde değerlendirilmesi süreci boyunca izleme yapar, EGB ve MEÖM aracılığıyla:

▶	Kapsayıcı eğitimin uygulanması için okulların yıllık raporlarının analizi, aşağıdakileri belirlemek için:
▶	KEP'ine göre ve değiştirilmiş bir müfredattan sonra başarılı bir şekilde çalışan öğrenci sayısı, "çıkış" derecesi ve böyle bir sonucun nedenleri.
▶	Kapsayıcı eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik genel ilerleme - ÖEP'lı çocukların kapsamı ve eğitim kurumlarının (normal ve kaynak merkezi olan okullar, öğrenme destek merkezleri) yeterlilik derecesi çocukların eğitim ihtiyaçlarına göre uyarlanması.
▶	Okula kayıtlı yaşı ilerlemiş öğrencilerin sayısı ve okul tarafından alınan kapsayıcı önlemler.
▶	Uyarlanmış müfredata göre okuyan öğrenci sayısı (eğitim sistemine dahil olmayan öğrenciler için).
▶	Geliştirilmiş KEP ve değiştirilmiş müfredatın gözden geçirilmesi ile okulun öngörülen prosedürleri takip edip etmediğini ve uygun destek ve hizmetleri sağlayıp sağlamadığını belirlemek için kilit paydaşlarla (ebeveynler / veliler, öğrenciler, eğitim kurumlarında çalışan personel) bir dizi görüşme KEP ve değiştirilmiş program tarafından sağlanır.
▶	Tüm öğrencilerin normaleğitimedahiledilmesi doğrultusunda alınan olumlu önlemlerin kalite değerlendirilmesi..

